

TRIBUNE

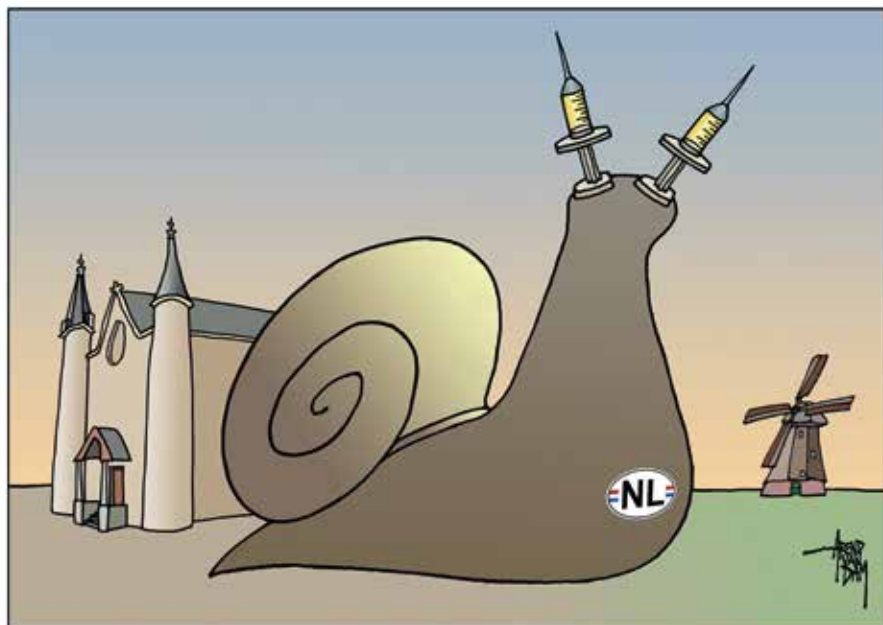
Nieuwsblad van de SP • jaargang 57 • nr. 1 • januari 2021 • € 1,75 • www.sp.nl

**STERKE START
VAN DE CAMPAGNE**

**LILIAN MARIJNISSEN:
'SAMEN GAAN WE
HET VERSCHIL MAKEN!'**

**BELLEN IS HET
NIEUWE BUURTEN**

SLECHTBETAALDE BEZORGERS

TOON JE SOLIDARITEIT

Met een unieke brievenbus-sticker kun je nu je steun uiten aan post- en pakketbezorgers. Steeds hogere werkdruk en steeds lagere tarieven zet de bezorgers onder druk. Bestel snel een sticker en steun deze actie!

Kijk op: betaalbezorgersbeter.nl

ROOD

Sinds december is de relatie tussen jongerenorganisatie ROOD en de SP gewijzigd. Hieronder staat een korte toelichting. Een uitgebreidere versie is te vinden op SP-net.

Communistisch platform

Binnen onze partij is een zogenaamd 'communistisch platform' actief, met als doel de SP om te vormen tot een communistische partij. Het politieke programma en de werkwijze van dit platform verdragen zich niet met het doel, de beginselen en de statuten van onze SP. Op grond van strijdigheid met de lidmaatschapsvereisten van de SP is het lidmaatschap van zes leden die een prominente rol spelen binnen het communistisch platform beëindigd.

Relatie met ROOD

In de laatst gehouden algemene ledenvergadering van ROOD zijn twee van deze zes voormalige SP-leden in het ROOD-bestuur gekozen; een van hen als voorzitter. Het nieuwe ROOD-bestuur neemt helaas geen afstand van het communistisch platform. Dit was reden voor de partijraad, ons hoogste orgaan waarin alle afdelingsvoorzitters zitting hebben, om de ondersteuning van ROOD door de SP op te schorten.

Hoe nu verder?

Dat deze situatie heeft kunnen ontstaan trekt het partijbestuur zich zeer aan. Daarom vindt er nu een onderzoek plaats naar hoe dit zo heeft kunnen gebeuren en hoe we het tij ten goede kunnen keren. Een speciale commissie onder leiding van voormalig SP-Tweede Kamerlid Nine Kooiman voert dit onderzoek uit en komt uiterlijk 1 mei met haar bevindingen en een advies over het organiseren van jongeren binnen de SP. We hopen dat we zo snel mogelijk als SP en ROOD weer in gezamenlijkheid vooruit kunnen!

Ondertussen is er extra budget vrijgemaakt voor het ondersteunen van activiteiten door jongeren in afdelingen. Via secretariaat@sp.nl kunnen afdelingen hun ideeën en plannen hiervoor indienen. We willen dat jongeren zich thuis voelen in onze partij, actief zijn en de ruimte hebben. We willen dat jong en 'minder jong' samen die ene belangrijke partij vormen die we willen zijn.

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh, Xander Topma

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Sjoerd Banga, Robin Bruinsma
Maurits Gemmink, Wiebe Kiestra
Rob Nelisse, Anouk Pross
Karen Veldkamp

Foto omslag
Bart Hoogveld

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

IN DIT NUMMER

Granulietdrama

Grote geld boven mens en milieu

6

Coronaproof congres

Partijdemocratie via de webcam

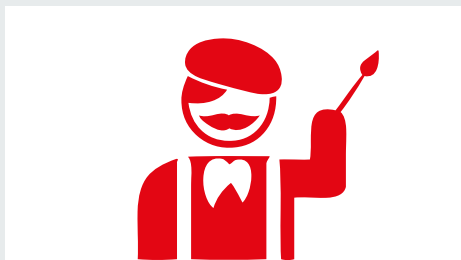
12

Onze kandidaten

Om trots op te zijn

16

Artikel 23

Toe aan een opfrisbeurt

20

Toeslagenaffaire

Wie neemt verantwoordelijkheid?

24

4 Actueel: Tijd voor een hoger minimumloon

23 Uitgelicht: Chaos en geweld in VS

28 LinksVoor: Theo van der Hoeven doet overal aan mee, behalve aan geouwehoer

29 Belbazen voor de campagne gezocht!

17, 18, 19, 26, 27 Nieuws

30 Prikbord

31 Puzzel

32 Theo de buurtconciërge

Vol op de campagne

De samenleving stond in 2020 op haar kop. De eerste maanden van 2021 lijken helaas nog niet veel anders te worden. Kinderen blijven thuis van school, winkels en horeca zijn gesloten en de ziekenhuizen kunnen het niet meer aan. In deze tijden zou je bijna vergeten dat er verkiezingen aankomen.

Ondertussen neemt de tweedeling in de samenleving toe. In de tien jaar dat de VVD van Mark Rutte aan de macht is, gesteund door onder andere CDA, PvdA en PVV, zijn er ziekenhuizen failliet gegaan, zijn de winsten voor grote bedrijven geëxplodeerd, de lonen achtergebleven en is een betaalbaar huis vinden vrijwel onmogelijk geworden. Het aantal daklozen is de afgelopen tien jaar verdubbeld.

De coronacrisis verdiept deze problemen. Dit zijn de gevolgen van politieke keuzes. Keuzes die nooit de onze zullen zijn. Dat kan en moet anders. Daarvoor is een grote SP harder nodig dan ooit. Voor al die mensen met onzekere contracten, zonder dak boven hun hoofd of die geen zorg meer kunnen krijgen. Voor al die mensen die voor ons allemaal werken, zoals in de zorg, bij de politie en in het onderwijs.

De campagne zal heel anders zijn dan andere jaren. Langs de deuren gaan is in deze tijd een stuk lastiger. Het dwingt ons ook om creatief te zijn, digitaal en op straat. Daar kunnen we elkaar bij helpen, bijvoorbeeld door goede ideeën te delen.

Ik vraag jullie om je ook in te zetten, zodat er een eerlijke keuze gemaakt wordt op 17 maart. Voor al die mensen die tegengewerkt worden door de overheid, of die zich zorgen maken of ze de huur kunnen betalen. Voor al die mensen die hard werken maar steeds de klappen moeten opvangen.

Samen kunnen we het verschil maken!
Kan ik op jullie rekenen?

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

EERLIJK INKOMEN

SPEERPUNT SP-CAMPAGNE

De strijd voor een eerlijk inkomen en een hoger minimumloon barst los. Andere partijen zien ook dat de lonen achterblijven. SP-lijsttrekker Lilian Marijnissen zal tijdens de verkiezingscampagne blijven hameren op de eis van hogere lonen: 'Met een grote SP in de Kamer én flinke druk uit de samenleving kunnen we afdwingen dat die partijen zich er ook aan houden en er echt wat gaat veranderen.'

LILIAN MARIJNISSEN IS helemaal klaar voor de verkiezingscampagne: 'De komende weken krijgen we nog meer dan anders de kans om te laten zien waar de SP voor staat.' Waar de SP voor staat? In elk geval voor een hoger minimumloon. En kiezers moeten weten:

alleen een grote SP is de garantie dat dat ook gaat gebeuren.

Strijd voor hogere lonen

Het is een van de speerpunten van onze campagne, legt Marijnissen uit: 'We zien dat

er steeds meer bijval komt voor een hoger minimumloon. In de samenleving, onder economen, bij andere politieke partijen. Dit is een strijd die wij al jaren en jaren voeren – de strijd voor hogere lonen en dus ook voor een hoger minimumloon. Het minimumloon wordt door de politiek vastgesteld. De lonen in het algemeen worden bepaald door de sociale partners, zoals het zo mooi heet.' De vakbonden en de werkgevers dus, die met een hogere ondergrens natuurlijk voor andere lonen ook hoger zullen uitkomen. En vergeet uitkeringen en de AOW niet, die gekoppeld zijn aan het minimumloon.

Marijnissen: 'Wij maken de analyse dat de lonen al heel lang achterblijven bij de winsten en de grote economische groei van de afgelopen jaren. Die winsten werden steeds onder de aandeelhouders verdeeld in plaats van onder de mensen die ervoor gewerkt hebben. Uit onderzoek van de Rabobank

In Amsterdam voerde de SP actie bij de Albert Heijn voor een beter loon voor winkelpersoneel.

ketbezorgers, een flink deel van de mensen die in de zorg werken. Nu in deze crisis het uiterste van hen wordt gevraagd, zou snel 10 procent extra meer dan terecht zijn.'

Ook de economie profiteert volgens Marijnissen: 'We zitten nu ook in een economische crisis. Juist dan is het van groot belang dat de bestedingen op peil blijven. Als je juist de mensen met weinig inkomen meer te besteden geeft, gaan ze dat geld meteen uitgeven – voor boodschappen, de kapper, noem maar op. Zo kun je het mkb helpen en de economie draaiende houden.'

'Aanmoediging'

Goede redenen genoeg dus. Maar het voorstel haalde het niet. Marijnissen trekt hier twee conclusies uit: 'Ten eerste. Als mensen een hoger minimumloon willen, moeten ze in maart stemmen op een partij die dat niet alleen in verkiezingstijd wil: de SP dus. Ten tweede: we moeten druk opbouwen. Dat betekent ons organiseren. Op 11 januari is een grote online bijeenkomst gehouden over onder andere het minimumloon naar 14 euro. Met Sander Heijne, een van de auteurs van het boek *Fantoomgroei*, waarin dezelfde analyse klinkt: de winsten stijgen wel maar de lonen niet. En met Zakaria Boufangacha, hoofdbestuurder van de FNV en verantwoordelijk voor de campagne van de vakbond voor een hoger minimumloon.'

Marijnissen verwijst ook naar de SP-gemeenteraadsfracties die er de afgelopen tijd voor hebben gezorgd dat gemeentes zich hebben uitgesproken voor een hoger minimumloon. En naar de poster-, krijt- en handtekeningenacties van SP'ers in heel het land om de hogere lonen op de agenda te krijgen. Dat helpt allemaal. Tijdens de verkiezingscampagne zet de SP er een paar tandjes bij om de druk op te voeren. Marijnissen over de genoemde ontwikkelingen: 'Een aanmoediging voor ons allemaal. We kunnen dit winnen!' •

tekst Diederik Olders
foto Maurits Gemink

Kijk op sp.nl/EerlijkeLonen11-1 voor een verslag van de bijeenkomst van 11 januari.

blijkt dat de besteedbare, reële inkomens al veertig jaar niet noemenswaardig stijgen. Dat is natuurlijk heel oneerlijk.'

Alvast 10 procent

Dat zeggen steeds meer partijen, gelukkig. 'Zéggen', benadrukt Marijnissen. Zij verwijst daarbij naar een Tweede Kamer-voorstel van de SP in december om het minimumloon alvast als eerste stap met 10 procent te verhogen: 'Als we alle verkiezingsprogramma's op elkaar leggen, dan zien we dat er een virtuele meerderheid is, een meerderheid op papier, voor een 10 procent hoger minimumloon. Dus wij hebben gezegd: als we het dáár dan toch al over eens zijn, waarom zouden we dan op de verkiezingen wachten? Op 1 januari kon het minimumloon verhoogd worden. Juist de mensen met een minimumloon werken vaak in wat nu een 'cruciaal beroep' heet. Dat zijn de medewerkers in de winkels en distributiecentra, dat zijn de pak-

Jannie Visscher
voorzitter SP

Droom waarmaken

2020 is voorbij. Een jaar dat totaal anders werd dan we hadden kunnen bedenken. Corona met alle gevolgen gooide al heel snel roet in het eten, ook voor onze SP. Bijeenkomsten werden gecancelled, plannen moesten telkens weer worden aangepast en heel vaak moesten we nieuwe manieren verzinnen om iets voor elkaar te krijgen.

Maar het is ons gelukt om als SP in actie te blijven: we verzonnen andere manieren om elkaar te ontmoeten, om mensen te bereiken en dingen voor elkaar te krijgen. Via de wekelijkse nieuwsbrief en livestream voor kaderleden houden afdelingen onderling contact en wisselen we ervaringen uit. Partijgenoten hebben allerlei creatieve manieren verzonnen om mensen te bereiken. Als partijbestuur voerden we een heel aantal congresopdrachten uit. Zo nam ons hoogste orgaan, de partijraad, afgelopen najaar besluiten over internationale samenwerking, de strijd tegen racisme en discriminatie, duurzaamheid en verbetering van onze interne samenwerking. Op het verkiezingscongres in december stelden de afgevaardigden ons verkiezingsprogramma definitief vast en zijn de kandidaten voor de Tweede Kamerverkiezingen gekozen. Het congres werd voor het eerst in ons bestaan online georganiseerd, vanuit onze nieuwe studio in partijkantoor De Moed. Verderop in deze Tribune staat een uitgebreid verslag.

2021 begint, het jaar van de Tweede Kamerverkiezingen. Ik droom ervan dat de kille neoliberale wind, die al jaren over ons land waait, na 17 maart gaat liggen. Dat we toegaan naar een socialistische samenleving waarin geen plaats is voor discriminatie, achterstelling en uitbuiting van mensen. Een samenleving waarin vrijheid, solidariteit en eerlijke kansen voor iedereen vooropstaan. Laten we die droom waarmaken. Door samen de schouders eronder te zetten en als nooit tevoren campagne te voeren voor een eerlijk Nederland.

VUILE LOBBY

Kamerlid Cem Laçin stond de afgelopen jaren geregeld met zijn poten in de (vervuilde) klei, vergezeld door lokale SP-activisten. Dat blijkt ook uit zijn vasthoudende rol in de politieke soap rond de stort van granuliet in natuurplas Over de Maas: 'De SP is het verlengstuk van mensen die zich zorgen maken over ons milieu.'

foto Maurits Gemmink

Cem Laçin: 'Als deskundigen in de Tweede Kamer niet meer in vrijheid kunnen spreken, ondermijnt dat onze democratie.'

‘De bemoeienis van Halbe Zijlstra toont aan dat de lijntjes tussen bedrijfsleven en ministerie te kort zijn’

AL JAREN DOET natuurplas Over de Maas in de Gelderse gemeente West Maas en Waal dienst als het afvoerputje van Nederland. Tot grote ergernis van omwonenden. In 2017 verdwenen er vrachtladingen verontreinigde grond en bagger uit België in het water. Twee jaar later verschenen er opeens schepen uit Amsterdam, afkomstig van het bedrijf Bontrup B.V. Deze granietimporteur kampt namelijk met bergen granuliet. Dat is een reststof die overblijft na de verwerking van graniet ten behoeve van de asfaltproductie. Bontrup wil er maar al te graag goedkoop vanaf.

SP-milieuwoordvoerder Cem Laçin volgt de beslommingen rond de Gelderse plas al een tijd op de voet: ‘Granuliet wordt in plassen gestort in het kader van “natuurontwikkeling”. Maar wat dat met de waterkwaliteit doet, daar is eigenlijk nog geen gedegen onderzoek naar gedaan. Er worden op voorhand conclusies getrokken en mogelijk weten we pas over tien jaar wat de echte gevolgen zijn. Dat is wat ons betreft de verkeerde volgorde.’

Aan iedere kilo granuliet wordt ongeveer 100 milligram polyacrylamide toegevoegd: een zogenaamd flocculant (chemisch bindmiddel) dat ervoor zorgt dat in het water gedumpt granuliet naar de bodem daalt. Als polyacrylamide afbreekt vormt deze stof een gevaar voor de volksgezondheid. Hoe groot de kans is dat dit flocculant afbreekt in een plas als Over de Maas is onbekend. Daarom pleit de SP er al geruime tijd voor om de granulietdump te staken.

Granuliet: grond of niet?

Sinds 2009 wordt granuliet door de overheid bestempeld als grond. Hierdoor is het toegestaan om het materiaal in de natuur te storten. Verschillende experts stellen echter dat granuliet geen grond is, maar een bouwstof. Milieutechnicus Jos Vink van onderzoeksinstituut Deltares omschreef het

‘Dit is de zoveelste zaak waaruit blijkt dat de overheid meer in dienst staat van de economie dan mens en milieu’

tijdens een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer als volgt: ‘In grond groeit een plantje en in granuliet niet.’

Uit speurwerk van onderzoeksprogramma Zembla bleek bovendien dat de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), de toezichthouder van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, in 2018 heeft geadviseerd dat granuliet niet zomaar in natuurplassen gestort mag worden. In een interne memo stelde de ILT dat een vergunning voor het storten van granuliet in de Honswijkerplas in de provincie Utrecht terecht was geweigerd, omdat granuliet niet als grond mag worden aangemerkt. Maar staatssecretaris Stientje van Veldhoven (Waterstaat, D66) bleef ook na deze onthulling van Zembla stug volhouden dat granuliet wel degelijk grond is.

Op schoot bij de asfaltlobby

Een geruchtmakende tweedelige Zembla-reportage (uitgezonden in januari en september 2020) toonde aan dat druk vanuit het bedrijfsleven en een zekere VVD-coryfee binnen het ministerie zwaarder wogen dan de zorgen van ambtenaren. Zo werd onthuld dat Bontrup had bedreigd om te stoppen met haar activiteiten als Rijkswaterstaat de granulietdump in Over de Maas niet zou faciliteren. Hiermee zou de aanleg van wegen tot stilstand komen. Tussen de 50 en 75 procent van de nodige steenslag (gebroken steen) voor het asfalt wordt namelijk geleverd door Bontrup. Pure chantage, vindt Laçin: ‘Door de verantwoordelijkheid voor zowel de vergunningverlening voor het storten van granuliet als voor het aanleggen van nieuw asfalt, heeft Rijkswaterstaat bovendien een dubbele pet op.’

Nadat twee vergunningaanvragen voor het storten van granuliet in Over de Maas waren afgewezen door Rijkswaterstaat Zuid-Nederland, werd oud-minister Halbe Zijlstra door Bontrup ingevlogen. Deze VVD-promi-

ent kent zowel de top van Rijkswaterstaat als die van de granietimporteur. Vandaag de dag is Zijlstra namelijk topman bij het internationale bouwbedrijf VolkerWessels: een belangrijke afnemer van de materialen van Bontrup.

Na tussenkomst van Zijlstra werd de directeur van Rijkswaterstaat Zuid-Nederland op het matje geroepen door de hoogste ambtenaar van het ministerie, Michèle Blom. Hierbij werd druk uitgeoefend om de vergunning alsnog af te geven. Al gauw werd er goedkeuring verleend voor de storting van 100.000 ton granuliet. Hierna leek het hek van de dam en werd de vergunde hoeveelheid geleidelijk opgehoogd naar 750.000 ton. In het tweede deel van de Zembla-reportage bleek bovendien dat Zijlstra maar een appje hoefde te sturen en Blom er vervolgens als de kippen bij was om te melden dat de vergunning voor Bontrup al in de pijplijn zat.

Rijkswaterstaat zat er drie nullen naast

Volgens Laçin toont deze dubieuze kwestie aan dat de belangen binnen Rijkswaterstaat beter van elkaar moeten worden gescheiden: ‘Vergunningverlening moet helemaal los staan van asfaltaanleg. Daarnaast moeten ministeries en bewindslieden zich niet ontvankelijk stellen voor druk van bijvoorbeeld een oud-minister of een bedrijf dat hen rechtstreeks benadert. Want dat die lijntjes te kort zijn, is in dit dossier wel heel duidelijk.’

Alsof de beerput niet diep genoeg kon, wist Zembla afgelopen najaar nog een zorgwekkend detail op te duiken. Voorafgaande aan de vergunningverlening moest Rijkswaterstaat namelijk de hoeveelheid polyacrylamide berekenen die in het slechtst denkbare scenario in de plas terecht zou komen. Men kwam uit op 0,0078 milligram (mg) per liter water: ver onder de gehanteerde grens van 2,04 mg per liter. Zembla ontdekte echter dat Rijkswaterstaat er maar liefst drie nul-

len naast zat: het werkelijke antwoord was namelijk 7,78 mg. Volgens de overheidsinstelling zou het gaan om een ‘fout op papier’. Laçin: ‘Maar deze foute berekening is wel gebruikt om de vergunningverlening te onderbouwen. Die bleek dus eigenlijk nergens op te slaan en dat is kwalijk.’

Door de onophoudelijke stroom aan sail-lante onthullingen van Zembla nam de politieke druk op het granulietdossier toe. Staatssecretaris Van Veldhoven gaf daarom afgelopen voorjaar voormalig topambtenaar Wim Kuijken opdracht om de besluitvorming over de granulietdump onder de loep te nemen. Hoewel Laçin de algemene conclusies van de commissie-Kuijken bijzonder mild vindt (‘dat het niet helemaal netjes is gegaan is natuurlijk een understatement’), voelt hij zich gesterkt door de conclusie dat private belangen een te doorslaggevende rol zijn gaan spelen bij de vergunningverlening. ‘Het is winst dat er nu erkend wordt dat de balans tussen publieke en private belangen hersteld moet worden’, concludeert het SP-Tweede Kamerlid. Een motie van Laçin die oproept om het publieke toezicht en de handhaving binnen het vergunningproces te versterken is afgelopen december aangenomen in de Tweede Kamer.

Niet achterover leunen

De echte kers op de taart is voor Laçin echter het feit dat de granulietdump in Over de Maas voorlopig is gestaakt, in afwachting van de resultaten van een extern onderzoek. ‘In 2018 vroegen wij in de Kamer al aandacht voor de dump van vervuilde bagger in deze plas. Met lokale bijeenkomsten en acties hebben wij dit probleem op de kaart gezet. Vervolgens kwam het probleem met de dump van granuliet en zijn omwonenden en de SP zich hiertegen blijven verzetten. Natuurlijk is er al heel veel granuliet in Over de Maas gestort, waardoor het eindresultaat

>

een wat bittere nasmaak heeft. We moeten als SP ook niet achterover gaan leunen en denken dat het nu allemaal geregeld is', benadrukt hij.

Laçin vervolgt: 'Keer op keer heb ik verantwoordelijk VVD-minister Cora van Nieuwenhuizen (Infrastructuur) gevraagd wat zij vindt van het handelen van Bontrup en Zijlstra. Heel lang hield zij vol dat er niks fout is gegaan. Pas bij het laatste debat gaf ze aan dat ze zelf niet zou hebben gehandeld zoals Zijlstra. Het is natuurlijk een partijgenoot, die zij niet als een baksteen wil laten vallen.' Het SP-Kamerlid maakt zich dan ook geen illusies dat er gauw schoon schip zal worden gemaakt binnen het ministerie.

Volgens Laçin is het granulietdossier de zoveelste zaak waaruit blijkt dat de overheid meer in dienst staat van de economie dan van mens en milieu. Hij ziet hierin een duidelijke verband met een andere kwestie waar hij zich de afgelopen jaren in mocht vastbijten: de uitbreiding van Lelystad Airport. 'Maar wat dit ook laat zien is dat de overheid – denk aan de toeslagenaffaire – niet transparant en onvolledig communiceert om fouten toe te dekken. Het zijn vasthoudende onderzoeksjournalisten die ervoor zorgen dat de informatie waar de

'In grond groeit een plantje en in granuliet niet'

Kamer recht op heeft toch boven tafel komt', vult hij aan.

Buiten de ivoren toren

Na bijna vier jaar in het parlement constateert Laçin dat de aandacht voor de kwaliteit van onze leefomgeving is toegenomen: 'Toen ik in 2017 als Kamerlid begon, was de heersende gedachte in het luchtvaartdossier nog: *the sky is the limit*. Mede dankzij onze inzet – zowel binnen als buiten het parlement – is dat denken echt gekanteld. Lelystad Airport is nog steeds niet geopend, terwijl dat drie jaar geleden al gepland stond. Met actiegroepen hebben we dat weten te stoppen.'

Afgelopen jaar maakte Laçin bekend zich niet verkiesbaar te stellen voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Warme herinneringen heeft hij aan de samenwerking met

lokale SP-vrijwilligers, waarmee hij geregeld in actie kwam tegen misstanden. Hij heeft er alle vertrouwen in dat deze activisten ook zijn opvolger op het milieudossier scherp zullen houden.

Laçin: 'De SP zit niet in het parlement als een doel op zich. Het is een middel om mensen een stem te geven. Ik heb dat gedaan voor mensen die in actie kwamen tegen de uitbreiding van Lelystad Airport, milieukwesties zoals granulietdump of de praktijken van bedrijven als Tata Steel of Chemours. Zo wilde ik mijn Kamerlidmaatschap ook invullen: niet in de ivoren toren, maar daarbuiten. De SP is het verlengstuk van al die mensen die zich zorgen maken. Aan die rol heb ik met trots invulling gegeven.' •

tekst Lesley Arp

BNNVARA BREEKT MET RAAD VOOR JOURNALISTIEK DOOR BONTRUP-KWESTIE

DE RAAD VOOR de Journalistiek is een orgaan dat klachten beoordeelt over journalistieke publicaties. Omdat Bontrup zich niet kon vinden in de conclusies van Zembla, trok het bedrijf bij de Raad aan de bel. Hierop oordeelde deze dat de veelbesproken reportage over granuliet 'eenzijdig, onevenwichtig en tendentius' was. Een van de voornaamste kritiekpunten van de raad was bijvoorbeeld dat een uitspraak van een voormalig milieuofficier – namelijk dat Bontrup met de granulietstort mogelijk strafbare feiten heeft gepleegd – door Zembla niet van genoeg context en duiding is voorzien.

Als reactie hierop liet omroep BNNVARA afgelopen december weten de Raad voor de Journalistiek niet langer te erkennen. Volgens de omroep wordt dit orgaan

namelijk te vaak ingeschakeld om 'met advocaten juridische geschillen uit te vechten, waarbij grote belangen en hoge schadeclaims op het spel staan'. BNNVARA is overigens niet het eerste medium dat de Raad de rug toekeert: eerder deden de Telegraaf, Elsevier, RTL Nieuws en tv-programma Nova het al.

Voor Laçin hebben de onthullingen uit de documentairereeks nauwelijks aan relevantie ingeboet: 'Dat het programma een bepaalde invalshoek heeft gekozen past binnen de journalistieke vrijheid. Door de informatieverzoeken van Zembla, op basis van de Wet openbaarheid van bestuur, heb ik bovendien veel documenten kunnen bekijken die de belangrijkste conclusie onderstrepen. Dat is: granuliet is geen grond maar een bouwstof en zou daarom niet gestort moeten

worden. Als zowel ambtenaren, deskundigen als milieuofficiërs tot die conclusie komen, dan is dat voor mij heel veel waard.'

Overigens weigerde Bontrup B.V. afgelopen voorjaar, ondanks een uitnodiging, deel te nemen aan een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer over de granulietstort. 'Dan moet je ook niet achteraf gaan klagen dat je niet gehoord bent. Daarnaast heeft het bedrijf een oud-milieuofficier voor de rechter gesleept: niet alleen vanwege uitspraken die hij in het tv-programma heeft gedaan, maar ook tijdens de rondetafelsessie in de Tweede Kamer. Als deskundigen het gevoel krijgen dat ze in de Tweede Kamer niet meer in vrijheid kunnen spreken, omdat ze dan mogelijk voor de rechter worden gesleept, dan ondermijnt dat onze democratie', oordeelt Laçin. •

Minister Van Nieuwenhuizen ontving in Oss een dood plantje en een fles Maaswater.

SP WEST MAAS EN WAAL: 'DIT IS EEN GELDERS PROBLEEM'

In het voorjaar van 2017 ontving de gemeenteraad van West Maas en Waal voor het eerst signalen dat er 'spul in het water dreef', blikt SP-fractievoorzitter Willeke van Ooijen terug. Het raadslid werd in die periode uitgenodigd voor een geheim overleg met het college van burgemeester en wethouders. Buiten de afspraken om was er namelijk te veel zand uit Over de Maas afgegraven en vreemd materiaal in de plas gestort. Van Ooijen: 'De gemeente kwam er destijds achter dat Rijkswaterstaat en de provincie hier toestemming voor hadden gegeven. Het college wilde de werkzaamheden beter in de gaten gaan houden, maar niet echt in actie komen.'

Toen eenmaal in de publiciteit kwam dat er vervuilde bagger in de plas was gestort en een burgercollectief zich ging roeren, besloot de SP niet langer aan de geheime overleggen deel te nemen. 'We wilden immers onze handen vrij houden om actie te kunnen voeren. Dat gaat moeilijk als je allerlei zaken weet die je vervolgens niet naar buiten kunt brengen', aldus Van Ooijen.

Sinds die tijd staat het raadslid in nauw contact met Cem Laçin over de perikelen rond de plas. Het SP-Kamerlid was in 2018 aanwezig bij een bewonersbijeenkomst in het dorpje Alphen, georganiseerd door de SP West Maas en Waal. 'Er kwamen

ruim honderd mensen op af. Die gingen zich toch realiseren: er is hier iets aan de hand. We hebben omwonenden vervolgens opgeroepen om bij de provincie bezwaar te maken tegen de verlenging van de vergunning voor het ontzanden van Over de Maas. Want hoe meer zand er werd afgegraven, des te meer er in het water gestort mocht worden', vertelt Van Ooijen. Het gevolg van de vele bezwaren was dat de slibstort werd vertraagd en er meer controles werden uitgevoerd. Maar langzaam werd volgens het SP-raadslid ook duidelijk dat de macht om de stortingen echt aan banden te leggen niet bij de gemeente of provincie lag, maar bij het Rijk.

Alsof de problemen met vervuilde bagger niet erg genoeg waren, kwam in oktober 2019 aan het licht dat er granuliet in Over de Maas werd gedumpt. Van Ooijen: 'Wij hebben vervolgens een motie ingediend, die de wethouder verzocht om er bij de minister op aan te dringen om de stort van granuliet te staken tot bekend was wat de gevolgen zijn. Die motie is destijds door de hele gemeenteraad afgewezen. Een maand later kwam de granulietstort uitgebreid in de publiciteit en was iedereen in de raad er opeens tegen, en het college ook.'

Geen afvoerput

Afgelopen maart blokkeerde de SP-

afdeling de toegang tot Over de Maas, als symbolisch verzet tegen de aanhoudende granulietstort. Een vijftal actievoerders – waaronder Laçin – trok hierbij per boot te water. Op de wal stonden nog 25 mensen met leuzen als 'Ons water geen afvoerput'. Toen minister Van Nieuwenhuizen in september een bezoek bracht aan Oss, wachtte een flinke delegatie SP'ers uit de regio haar op met een dood plantje en een fles Maaswater.

Een maand later werd de stort van granuliet in Over de Maas opgeschort. Net als Laçin verkeert Van Ooijen echter niet in jubelstemming: 'De maximale hoeveelheid die ze mochten storten was al bereikt.' De impact van het jarenlange verzet in West Maas en Waal reikt volgens het raadslid echter verder dan de gemeentegrenzen: 'Het storten van afval in plassen speelt in heel Nederland en met name in Gelderland. Nu zullen gemeentes wel heel goed nadenken voordat ze toestemming geven om hun water vol te laten storten. Dat hebben we gelukkig wel bereikt. Als SP hebben we vooral geprobeerd mensen te informeren, bewust te maken en te activeren. In de provincie houden we ook de komende tijd de vinger aan de pols. Het zandwinproject Over de Maas is straks weliswaar afgerond, maar Gelderland ligt vol met plassen.' •

Lijsttrekker Lilian Marijnissen met op de achtergrond haar 'team' van kandidaten.

foto Bart Hoogveld

HET 25E CONGRES VAN DE SP STERKE START VAN DE CAMPAGNE

De verkiezingscampagne is begonnen. Tijdens het congres op 12 december zijn het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst vastgesteld. Anders dan anders, maar inspirerend als altijd.

SP-geschiedenisles met Kees Slager.

Marijnissen belt aan bij Haags SP-lid Dirk van Oostaijen.

Hans van Leeuwen toont winnende foto's van de Paul Petersprijs.

laatste 3 foto's zijn stils uit het campagnefilmje van de SP.

HET IS ALLEMAAL anders en toch herkenbaar. Het vijftiengste congres van de SP is voor het eerst – en hopelijk het laatst – helemaal digitaal georganiseerd. Met videoverbindingen en stem-programma's op de telefoon is de discussie gevoerd en afgerond. Gelukkig is ook veel het zelfde als anders. Mariska ten Heuw, SP-wethouder in Hengelo, is niet voor het eerst dagvoorzitter. In de professioneel ogende SP-studio in Amersfoort leidt Ten Heuw de afgevaardigden en genodigden door het programma. De partijvoorzitter Jannie Visscher spreekt zoals altijd de 'aanwezigen' toe. De discussie en stemmingen worden afgewisseld met filmpjes en andere intermezzo's. Bijvoorbeeld de historicus Kees Slager die in een aantal filmpjes vertelt over de succesvolle actie-geschiedenis van de SP. Een sinds enkele jaren vast onderdeel van congressen is de Paul Peters Fotoprijs voor sociale fotografie. Kunstenaar en SP'er Hans van Leeuwen vertelt over de geschiedenis van de prijs, die is ondergebracht bij de Zilveren Camera.

In haar toespraak stelt Jannie Visscher dat de tijd rijp is voor wezenlijke veranderingen: 'De coronacrisis heeft laten zien wie en wat er werkelijk toe doet. Dat de markt en concurrentie geen oplossing bieden, maar samenwerken en een sterkere overheid wel. Dat het nu echt tijd is voor een eerlijker Nederland. En dat dat potjandorie ook echt mogelijk is!' Ook legt Visscher kort verantwoording af over de opdrachten die door het vorige congres aan het Partijbestuur zijn meegegeven.

Talkshow Nine

Voormalig SP-Kamerlid Nine Kooiman verzorgt een aantal intermezzo's, in de vorm van interviews. Met SP'ers die recent belangrijke en succesvolle acties hebben gevoerd. Robert Bos bijvoorbeeld, afdelingsvoorzitter van SP-afdeling Zwolle. Bos vertelt over anderhalf jaar strijd voor een bushalte bij een verzorgingshuis. Met de bewoners én met succes. Kooiman spreekt ook met Renske Leijten, het SP-Kamerlid dat samen met de slachtoffers van de

toeslagaffaire optrok. Daniël Boer van de SP in Alphen aan den Rijn vertelt aan Kooiman over de succesvolle acties om daar de huisartsenpost open te houden.

Afscheid

Na de verkiezingen neemt de SP afscheid van een aantal Tweede Kamerleden; vier mensen die nu Kamerlid zijn, staan niet meer op de lijst, althans niet op een verkiesbare plek. Met indrukwekkende filmpjes over hun betekenis voor de mensen die zij vertegenwoordigen, bedankt voorzitter Jannie Visscher deze vier helden. Sadet Karabulut, Henk van Gerven, Cem Laçin en Ronald van Raak ontvangen naast hulde een handkus en bloemen van Visscher: 'Heel erg bedankt, het ga jullie goed!'

Discussie over het programma

Ronald van Raak spreekt namens de programmacommissie. Hij legt het proces uit van het schrijven van het programma: 'Eerst hebben we informatie opgehaald bij leden en afdelingen. Wat moet de taal en toon worden, hoe dik moet het worden. Een eerste versie is naar alle afdelingen gegaan. Die is besproken in afdelingen en op regioconferenties. Daarvan zijn verslagen gemaakt. Op basis daarvan is 70 procent van de voorstellen aangepast. Op de laatste conceptversie zijn 600 amendementen gekomen. Dat zijn er veel. Dat is je goed recht, maar het betekent wel dat ik het in de antwoorden kort moet houden.'

Om die 600 amendementen te beargmenten, hebben 38 afgevaardigden zich gemeld. Met twee minuten spreektijd per persoon komen natuurlijk lang niet alle amendementen aan bod; kwestie van je spreektijd strategisch gebruiken dus. In de tweede spreekronde melden zich nog maar 12 sprekers aan. Daarin speelt mee dat de congrescommissie na de eerste ronde het advies voor een zestal amendementen heeft gewijzigd van 'afraden' naar 'overnemen'. De discussie over het verkiezingsprogramma wordt in de SP vooral in de maanden voorafgaand aan het congres gevoerd. Het congres is altijd een kwestie geweest van 'de puntjes op de i zetten'. Maar dat betekent natuurlijk niet dat amenderen en inspreken geen zin heeft.

De stemming over het programma verloopt vervolgens geheel volgens de adviezen van de programmacommissie; het verkiezingsprogramma wordt, inclusief de laatste wijzigingen, door het congres vastgesteld.

Iets soortgelijks kan gezegd worden over de kandidatenlijst (zie pagina 16 van deze Tribune). Hiervoor meldde zich geen enkele afgevaardigde om in te spreken. De lijst is dan ook aangenomen door het congres - dat betekent dat elke kandidaat op de lijst meer dan de helft van de stemmen heeft gekregen.

Het verkiezingsprogramma is hier te lezen: sp.nl/programma2021

Toespraak Lilian Marijnissen

De traditionele toespraak van de lijsttrekker, met pittige uitspraken en bijbehorend applaus uit de zaal, moest dit keer anders ingevuld worden. We zijn er niet de partij naar

'AAN ZOOMEN BEN IK NU WEL GEWEND'

Rob Kolner uit Hengelo was vooraf bang dat een digitaal congres misschien wel een erg lange zit zou zijn. Maar uiteindelijk is hij erg tevreden: 'Er was een heel mooie afwisseling tussen sprekers en leuke filmpjes. Ook de interviews van Nine Kooiman waren goed.' Voor Rob is het deze dag niet alleen een kwestie van kijken. Namens zijn afdeling heeft hij ook het woord gevoerd: 'We hebben een voorstel gedaan om in het programma te zetten dat openbare plekken beter toegankelijk moeten worden voor gehandicapten. Dat heb ik via Zoom toegelicht. Ik werk nu al bijna een jaar vanuit huis dus dat ben ik wel gewend.'

Voor Rob is het belangrijk dat er recht wordt gedaan aan de partijdemocratie: 'Er zijn veel voorstellen vanuit de afdelingen aangenomen. Aan het einde van het congres zag het programma er heel anders uit dan toen we het eerste concept kregen. Dat laat zien dat de partijdemocratie haar werk heeft gedaan.' Nu het programma en de kandidatenlijst zijn vastgesteld gaat Rob met vertrouwen de campagne tegemoet: 'We moeten laten zien dat er een alternatief is voor het huidige beleid. Wij zijn daarvoor de goede partij, met de goede mensen en het goede programma.'

foto Anouk Pross

>>>

‘VOORDEEL: TUSSENDOR EEN BAKJE KOFFIE PAKKEN’

Machiel van Brussel is afgevaardigde namens de afdeling Meppel. Vlak voor het congres is Machiel verhuisd naar zijn nieuwe appartement. De laatste dozen zijn net aan de kant als hij plaatsneemt achter zijn laptop. Vergaderen via de webcam is hij inmiddels wel gewend, maar zo’n digitaal congres is toch apart: ‘Je mist wel dat je elkaar niet echt kan zien. De sfeer van een normaal congres ontbreekt. Natuurlijk is het wel een voordeel dat je tussendoor zo een bakje koffie kan pakken.’ Het digitale congres levert volgens Machiel ook positieve dingen op: ‘Ik kan me goed voorstellen dat het stemmen per app in de toekomst zal blijven. Het is erg makkelijk. Hoewel het stemmen door een briefje omhoog te steken toch ook wel z’n charme heeft.’

Het interview met Renske Leijten over de verschrikkelijke toeslagenaffaire en de verhalen over de gedupeerden raakt Machiel erg. Tegelijkertijd motiveert het hem ook om de komende weken vol de campagne in te gaan: ‘De huidige situatie maakt campagnevoeren lastig maar het biedt ook kansen. Ik heb me aangemeld als beller. Dat vind ik een heel goede aanvulling op de normale activiteiten. Ik heb er zin in!’

foto Sjoerd Banga

om een bandje met nep-applaus aan te zetten op gewenste plekken in Lilians speech. Dus deed lijsttrekker Lilian Marijnissen wat iedereen het meeste heeft gemist op het congres: zij ging bij de leden langs om samen een bakje koffie te drinken. Onderweg van Oss naar Den Haag en Landsmeer gaf ze haar politieke analyse van de stand van het land. Marijnissen: ‘De ideeën van de SP zijn ineens populairder dan ooit. Wij draaien niet naar links; wij *zijn* links. Dat waren we en dat blijven we. Laten we zorgen dat we zo groot worden dat ze niet meer om ons heen kunnen.’ Marijnissen weet wat het alternatief moet worden van het veelgenoemde oude normaal: ‘Dat zijn wij. Wij van de SP natuurlijk, maar ook wij allemaal. Alle mensen in dit land. Ons alternatief voor de markt is niet meer overheid en bureaucratie, maar meer solidariteit. En meer democratie. Dat krijg je alleen als de mensen het voor het zeggen hebben.’

Marijnissen eindigt in de studio in Amersfoort, waar zij de programma-

commissie en de kandidatencommissie bedankt. Zij roept de leden op om ervoor te zorgen dat niemand na 17 maart nog om de SP heen kan. Marijnissen: ‘Dat kunnen we alleen maar samen. Als we ons organiseren. Als we de strijd aangaan, overal. In de wijken, in de bedrijven, in de woningcorporaties, in het parlement – en, als we daar het verschil kunnen maken, ook in een regering. Wij zijn nergens bang voor!’ Over eventuele regeringsdeelname zegt zij: ‘De SP is geen aanschuif-partij. Regeren is voor ons nooit een doel, maar altijd een middel.’ Ze maakt het ook concreet: ‘Ik weet wel zeker dat er geen kabinet komt met de SP dat niks doet aan de markt in de zorg. Of waarin de zorgverleners niet eindelijk die eerlijke beloning krijgen. De SP zal meedoen aan een kabinet als daarmee fundamenteel de ongelijkheid in Nederland wordt verkleind.’ Marijnissen belooft een heel mooie campagne – coronaveilig natuurlijk – op straat en digitaal. •

tekst Robin Bruinsma, Diederik Olders en Xander Topma

Bianca Verwey, afgevaardigde en SP-raadslid in Hilversum, toont de stem-app vanuit haar gezellige congres-werplek.

foto Rob Nelisse

CONGRES ONDER DE KERSTBOOM

Lang hoef je niet te zoeken naar de woning van Heidi Bouhlel. In de voortuin staat een knalrode afvalbak met het logo van ROOD als blikvanger. Bovendien hangt er een zorgspandoek van onbescheiden formaat. Heidi maakt tijdens ons bezoek onomwonden duidelijk dat de jongerenafdeling Landsmeer zichzelf een paar jaar geleden heeft opgeheven. 'Ze voelden zich niet thuis bij ROOD.' Kennelijk zag ze geen reden om de vuilcontainer dan ook maar aan de kant te schuiven.

Heidi Bouhlel (41) is de afgevaardigde van Landsmeer. Daar werd ze vorig jaar voorzitter, na het overlijden van de populaire Ami Gest: 'We zijn er nog altijd niet overheen.' Ze heeft zich tot in de puntjes voorbereid. Met de laptop op een campingtafeltje voor haar neus, een geprinte lijst met alle wijzigingsvoorstellen en moties bij de hand en een zak met dropjes voor het grijpen wacht zij op haar inspreekbeurt. Tussendoor communiceert Heidi via haar smartphone met andere SP'ers.

Echtgenoot Samir (Sammie voor vrienden) verzorgt de koffie en bladert op de bank door magazines voor truckers. Af en toe werpt hij een blik op de tv, waarop de digitale SP-meeting ook is te volgen. Poes Twix, rood uiteraard, spint zich een slag in de rondte. Dat Heidi in het dagelijks leven bloemist is bij een supermarkt, is ook te zien aan de fraai opgetuigde kerstboom.

Recht op regionaal ziekenhuis

Als ze eindelijk aan de beurt is, moet iedereen even muisstil zijn. Ze stelt het congres voor om de toekomst van regionale ziekenhuizen te waarborgen: 'Sommige regio's zijn gewoon te groot voor één ziekenhuis.' Daarbij heeft ze de toekomst van

het BovenIJ ziekenhuis in gedachten. Het verzorgingsgebied van het BovenIJ omvat Amsterdam-Noord, Volendam en Landsmeer. De huisartsenpost in dit hospitaal ligt op een acceptabele afstand en dat moet zo blijven, vindt Heidi. 'Elke regio heeft daar, ongeacht de omvang, recht op.'

Verder pleit Heidi voor een tekstaanpassing in de paragraaf over het nationaal bomenplan van de SP. Er staat dat er voor iedere Nederlander een boom moet worden geplant, zij wil er 'voor iedere inwoner' van Nederland van maken, want niet alle inwoners zijn Nederlander. Deze interpretatie kan leiden tot een semantische discussie en daar voelt Mahir Alkaya van de programmacommissie niets voor, zo zal later bij de beantwoording blijken. Haar standpunt over regionale ziekenhuizen haalt Heidi via Renske Leijten wel binnen en daar toont ze zich verheugd over.

Tijdens de eindeloos lijkende stemming begint de maag van de geachte afgevaardigde te knorren. Wederhelft Sammie doet nog maar een bakkie en laat niet zonder trots weten dat hij de enige elektrische betonmixer ter wereld mag besturen. Als dan eindelijk de broodjes op tafel komen, vertelt Heidi iets over zichzelf. Ze werkt niet alleen als bloemist, ze is ook als lid van de vrijwillige brandweer verantwoordelijk voor de reanimatie van slachtoffers. 'Ik heb eerder ook staan blussen, hoor.' Ze verdient wat bij met een buurtloket voor pakjes van bezorgdiensten, heeft samen met Sammie drie kinderen en belandde via Ami Gest bij de SP. 'Ik ben vaak met hem langs de deuren gegaan.'

Liever een oude fabriek

Ami kon als geen ander mensen enthousiasmeren en slaagde erin Landsmeer een

eigen afdeling te bezorgen. Bij het oprichtingsfeest vijf jaar geleden was zowel Jan Marijnissen als Emile Roemer – zonder dat van elkaar wisten dat ze zouden komen. Een unicum. Wel verscheen er een keurig verzorgd boekje, vrijwel geheel volgeschreven door Heidi.

De afdeling Landsmeer telt inmiddels een vaste aanhang van 112 leden en zou, dat weet Heidi zeker, met gemak één of twee raadszetels kunnen veroveren. Maar er zijn nog onvoldoende geschikte kandidaten. Frustrerend is dat wel, geeft ze toe. Zelf heeft ze haar handen vol aan het voorzitterschap. Ze zou graag willen dat de SP meebestuurde in Landsmeer. 'Ik ben zelf dol op actie voeren. Daar ligt toch ons fundament en wij hebben al de nodige successen geboekt. Maar je ziet in andere gemeenten dat het ene goed kan samengaan met het andere. Dus wie weet zijn we in Landsmeer ooit zo ver.'

Als Heidi haar laptop aan het einde van de middag dichtklapt, kijkt ze tevreden terug op het eerste SP-congres op afstand in de geschiedenis. Ze heeft bewondering voor degenen die het technisch allemaal mogelijk hebben gemaakt, al gaat er natuurlijk niets boven een echt congres in een oude fabriek of theater. 'Je mist toch het echte contact, de ontmoetingen tussen de debatten door, alle SP'ers die je weer eens even kunt spreken. Die onderlinge contacten zijn belangrijk, het gevoel dat je het samen doet.'

Het was een goed congres, maar gezelligheid was ver te zoeken. Hoewel, bij Heidi en Sammie thuis was het aangenaam vertoeven.

foto Wiebe Kiestra

DE LIJST

Het congres heeft besloten: dit is de lijst waarmee we de campagne ingaan. De SP'ers die straks de tomaatzetels gaan bemensen. Het gaat niet om de poppetjes, zeggen we vaak in de SP. Maar met deze combinatie van ervaring en verversing hebben we een lijst kandidaten om trots op te zijn.

1

LILIAN MARIJNISSEN

Oss, 1985
Lijsttrekker en huidig fractievoorzitter
Tweede Kamerfractie

2

RENSKE LEIJTEN

Haarlem, 1979
Kamerlid, woordvoerder Financiën, Europa
en de EU, de toekomst van de euro

3

MAHIR ALKAYA

Amsterdam, 1988 - Kamerlid,
woordvoerder Financiën, Handelsverdragen
en Ontwikkelingssamenwerking

4

MICHEL VAN NISPEN

Breda, 1982
Kamerlid, woordvoerder
Justitie en Sport

5

MAARTEN HIJCK

Amersfoort, 1983
Kamerlid, woordvoerder Zorg

6

SANDRA BECKERMAN

Groningen, 1983
Kamerlid, woordvoerder
Wonen, Buurten, Klimaat en
gevolgen Gaswinning

7

PETER KWINT

Amsterdam, 1984
Kamerlid, woordvoerder
Onderwijs, Cultuur en Media

8

BART VAN KENT

Den Haag, 1983
Kamerlid, woordvoerder
Sociale Zaken

9

JASPER VAN DIJK

Utrecht, 1971
Kamerlid,
woordvoerder Sociale Zaken

10

JIMMY DIJK

Groningen, 1985
Fractievoorzitter in Groningen
en medewerker bij de SP

11

SUNITA BIHARI

Apeldoorn, 1980
Medewerker Tweede Kamer-
fractie op Sociale Zaken.
Oud-medewerker jeugdzorg

12

HANNE DROST

Den Haag, 1987
Medewerker Tweede
Kamerfractie op Zorg
en Sport

13

NICOLE TEMMINK

Zwolle, 1987
Medewerker Tweede
Kamerfractie op Veiligheid
en Democratie

14

MURAT MEMIS

Eindhoven, 1988
Ondernemer en fractie-
voorzitter in Eindhoven

15

SARAH DOBBE

Arnhem, 1979
Oud-organizer voor de FNV en
persvoorlichter van de SP

16. Hans Boerwinkel (Doetinchem, 1965)
17. Fenna Feenstra (Groningen, 1970)
18. Nina de Ridder (Beverwijk, 1987)
19. Frank Futselaar (Zwolle, 1979)
20. Bert Peterse (Rotterdam, 1983)
21. Martijn Stoutjesdijk (Zaltbommel, 1989)
22. Tiers Bakker (Amsterdam, 1969)
23. Jordy Clemens (Heerlen, 1986)
24. Sara Murawski (Amsterdam, 1987)
25. Gerrie Elfrink (Arnhem, 1974)
26. Arnout Hoekstra (Vlaardingen, 1984)
27. Michel Verschuren (Breda, 1984)
28. Lieke van Rossum (Delft, 1982)
29. Lies van Aelst (Gorinchem, 1988)

30. Bram Roovers (Den Bosch, 1999)
31. Marloes Piepers (Nijmegen, 1981)
32. Erik Flentge (Amsterdam, 1967)
33. Hans van Hooft (Nijmegen, 1966)
34. Eric van den Broek (Boxtel, 1971)
35. Iris van de Kolk (Alphen aan den Rijn, 1993)
36. Sebastiaan van den Hout (Rijswijk, 1993)
37. Thomas van Halm (Leiden, 1994)
38. David de Vreede (Almere, 1990)
39. Arda Gerkens (Haarlem, 1965)
40. Spencer Zeegers (Uden, 1954)

41 - 48 regionale kandidaten

Twee lijstduwers ditmaal: vertrekkend Kamerlid Ronald van Raak en voormalig fractievoorzitter en nu burgemeester in Alkmaar, Emile Roemer.

49. Ronald van Raak (Amsterdam, 1969)
50. Emile Roemer (Boxmeer, 1962)

> LATE BREXIT-DEAL ZET NATIONALE PARLEMENTEN BUITEN SPEL

Volgens SP-Tweede Kamerlid Renske Leijten zet de overhaaste Brexit-deal van eind december de nationale parlementen buiten spel. Leijten zei hierover eind december: 'Een verdrag van 1300 pagina's en vele bijlagen, dat drie dagen geleden gesloten is, wordt binnen een week goedgekeurd. Dit verdrag heeft een grote impact op Nederland, de EU en Groot-Brittannië, dan is zo'n korte tijd een probleem, omdat het risico op ongelukken groot is.'

Al vier jaar geleden stemden de Britten om uit de EU te stappen, onder andere omdat de EU te weinig ruimte biedt aan landen. Nu wordt met deze ondemocratische haastklus de sleutel in handen gegeven van de Europese Commissie, vindt Leijten: 'Dat is toch precies de manier, waardoor mensen het idee hebben dat ze nergens meer over gaan?' •

> FEEST VOOR BUSHALTE

De bewoners van seniorencomplex 't Hoge Huis in Zwolle hebben er, samen met de SP, ruim een jaar actie voor moeten voeren maar het is gelukt: de bushalte voor hun deur is terug! Begin 2019 werd de halte geschrapt, waardoor bewoners hun verbinding met de buitenwereld verloren. Vele acties, een burger-initiatief en

constante inzet van de SP-gemeenteraadsfractie hebben ervoor gezorgd dat de bus weer voor de deur stopt. Bewoonster Kranenburg heeft samen met gedeputeerde Boerman van provincie Overijssel de halte feestelijk heropend. Nu kunnen de ouderen eindelijk weer zelfstandig op stap. •

> SP-WETHOUDER HOTSEKNOTST DOOR DE WIJK

De Boxtelse SP-wethouder Eric van den Broek ging begin december met de rollator op stap. Om zélf de toegankelijkheid van de trottoirs te testen bij seniorenwoningen- en complexen in Bostel. Dit op uitnodiging van een bewoner, die samen met anderen een brandbrief schreef over de slechte situatie voor mensen die slecht ter been zijn. Van den Broek: 'Nadat ik de brief op mijn bureau heb gehad, heb ik meteen een corona-proof afspraak gemaakt met de schrijver van de brief. Afgesproken werd om samen eens met een rollator de dagelijkse route van meneer te lopen. Het leverde veel gehotseknots op tijdens de wandeling.' Gehotseknots én actie, want Van den Broek heeft foto's gemaakt om er met de ambtenaren werk van te maken. •

> TIENDUIZENDEN EXTRA WONINGEN

Aanvankelijk wilde landbouwminister Carola Schouten (ChristenUnie) de stikstofuitstoot in de komende tien jaar met 26 procent terugdringen. Een commissie onder leiding van Johan Remkes adviseerde echter een afname van 50 procent in 2030. Op aandringen van de SP wordt deze halvering alsnog nagestreefd, maar dan in het jaar 2035. Futselaar maakt er geen geheim van dat hij het liefst meer ambitie had gezien. Aan de andere kant moet er volgens hem dringend iets gebeuren aan de enorme woningnood. 'In reactie op de uitspraak van de Raad van State heeft het kabinet, na heel lang wachten, de maximumsnelheid verlaagd. Dat heeft wat ruimte voor de bouw opgeleverd, maar het was geen permanente oplossing. Als we veel langer hadden gewacht met deze nieuwe wet, dan had dat geleid tot faillissementen en ontslagen in de bouw', benadrukt het SP-Kamerlid. Door de nieuwe stikstofwet kunnen er minstens tienduizenden extra woningen worden gebouwd. •

> WONINGBOUW NIET LANGER OP SLOT DOOR STIKSTOFWET

In mei 2019 velde de Raad van State een vernietigend oordeel over de Nederlandse aanpak om stikstof in kwetsbare natuurgebieden terug te dringen. De stikstofcrisis heeft vervolgens de bouw van nieuwe woningen in ons land nagenoeg tot stilstand gebracht. Om uit deze impasse te komen presenteerde de regering in december een nieuwe stikstofwet, die op steun van de SP kon rekenen. SP-woordvoerder Landbouw en Natuur Frank Futselaar: 'Door onze bijdrage aan de wet wordt de natuur beter beschermd en ontstaat er meer ruimte voor de bouw. Ook komen er op initiatief van de SP duizenden extra plekken in zorgbuurthuizen, waar mensen in hun eigen buurt oud kunnen worden. Bijkomend voordeel is dat er hiermee ook bestaande woningen vrijkomen voor jongeren.'

Tienduizenden extra woningen

Aanvankelijk wilde landbouwminister Carola Schouten (ChristenUnie) de stikstofuitstoot in de komende tien jaar met 26 procent terugdringen. Een commissie onder leiding van Johan Remkes adviseerde echter een afname van 50 procent in 2030. Op aandringen van de SP wordt deze halvering alsnog nagestreefd, maar dan in het jaar 2035. Futselaar maakt er geen geheim van dat hij het liefst meer ambitie had gezien. Aan de andere kant moet er volgens hem dringend iets gebeuren aan de enorme woningnood. 'In reactie op de uitspraak van de Raad van State heeft het kabinet, na heel lang wachten, de maximumsnelheid verlaagd. Dat heeft wat ruimte voor de bouw opgeleverd, maar het was geen permanente oplossing. Als we veel langer hadden gewacht met deze nieuwe wet, dan had dat geleid tot faillissementen en ontslagen in de bouw', benadrukt het SP-Kamerlid. Door de nieuwe stikstofwet kunnen er minstens tienduizenden extra woningen worden gebouwd.

'Niet weer gaan niksen'

De wet gaat gepaard met een investering van zes miljard in concrete maatregelen om de stikstofcrisis te lijf te gaan. Dit geld gaat onder andere naar versterking en herstel van de natuur, innovaties om de stikstofuitstoot te verminderen en het uitkopen van boerenbedrijven dicht bij natuurgebieden. Omdat het pakket aan investeringen nog niet in beton gegoten is, verwacht Futselaar hier nog de nodige discussie over. Zo wil de SP het liefst dat er ook wordt ingezet op uitbreiding van de natuur. Daarnaast wordt, op aandringen van de SP, de nieuwe stikstofwet om de twee jaar geëvalueerd. Futselaar: 'Als blijkt dat de tussentijdse doelen niet worden gehaald, dan moet het beleid worden aangescherpt. Door deze stok achter de deur kan het kabinet niet weer een paar jaar gaan niksen, zoals de afgelopen twintig jaar is gebeurd.'

> BROODNODIGE SOLIDARITEIT

Sinds de coronacrisis zijn de rijen voor voedselhulp gegroeid, ook in onze hoofdstad. Bij veel mensen is de nood zo hoog dat zij niet meer kunnen wachten op een beoordeling van de reguliere voedselbank. Hierdoor zijn initiatieven van vrijwilligers die maaltijden en voedselpakketten uitdelen als paddenstoelen uit de grond geschoten. Ook in het afdelingspand van de SP Amsterdam, aan de Laurierstraat. Daar worden sinds november etenswaren uitgedeeld aan hulpbehoevenden, in samenwerking met de Stichting Blijje Buren. Op initiatief van de SP kondigde het Amsterdamse stadsbestuur bovendien afgelopen december aan 750.000 euro vrij te maken voor voedselbanken gerund door buurtvrijwilligers.

De Amsterdamse socialisten maakten een rondgang langs verschillende vrijwilligersinitiatieven en ontdekten dat de vraag naar extra voedsel groot is. Er komen lang niet genoeg donaties binnen om iedereen te kunnen helpen. Ook ontbrak het sommige initiatieven aan voldoende broodnodige faciliteiten voor de voedselverstreking, zoals koelkasten en vriezers. Of persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals handgel en herbruikbare mondkapjes. SP-fractievoorzitter Erik Flentge verwacht daarom dat de vrijwilligers-initiatieven de vrijgemaakte 750.000 euro goed kunnen gebruiken: 'Laat ze zich melden, zodat praktische zaken als herbruikbare mondkapjes en koelkasten kunnen worden aangeschaft met geld van de gemeente. Zo kunnen we deze mooie initiatieven met betrokken vrijwilligers zo goed mogelijk steunen.'

foto Anouk Pross

Bedenker van het fonds en mede-indiener van het voorstel, SP-Kamerlid Henk van Gerven.

> ONAFHANKELIJK NATIONAAL GENEESMIDDELENFONDS STAP DICHTERBIJ

De Tweede Kamer heeft een voorstel van SP en CDA ondersteund waardoor geld wordt gereserveerd voor een fonds dat onderzoek moet gaan doen naar betaalbare geneesmiddelen. Dat fonds is nodig omdat er nu naar sommige cruciale medicijnen geen onderzoek wordt gedaan. Simpelweg omdat de farmaceutische industrie vindt dat er te weinig aan te verdienen valt.

SP en CDA willen dat medicijnen die voor veel mensen belangrijk zijn, worden doorontwikkeld en betaalbaar blijven. Het Onafhankelijk Nationaal Geneesmiddelenfonds is een belangrijke stap richting publiek geneesmiddelenonderzoek. Onderzoek waarbij niet het winststreven van de industrie maar het belang van de samenleving vooropstaat.

screenshot SP

> PENSIOENBESTUURDER WUIJSTER IS GROOTSTE GRAAIER VAN 2020!

Ronald Wuijster heeft de oneervolle prijs voor de Grootste Graaier gewonnen. Deze pensioengraaier kreeg namelijk 682.649 euro van ons pensioengeld voor zijn werk bij pensioenuitvoerder APG.

Dat is bijna 4 keer zo veel als het inkomen van de minister-president.

SP-Kamerlid Bart van Kent reikte de prijs coroneilig uit: 'Met

recht krijgt deze pensioenbestuurder de titel Grootste Graaier van 2020. Hij haalt een bizar hoog bedrag binnen en dat terwijl gepensioneerden al meer dan tien jaar hun pensioen niet mee zien stijgen met de prijzen. Daarom vindt de SP dat pensioenbestuurders onder de Balkenende-norm, het loon van de minister-president, gebracht moeten worden.' •

> STERKERE LOKALE DEMOCRATIE

De SP in Doetinchem heeft het voor elkaar: ook in deze gemeente is het nu mogelijk een referendum te organiseren. SP-fractievoorzitter Hans Boerwinkel was initiatiefnemer. Boerwinkel: 'Een referendum zorgt aantoonbaar voor publiek debat, grotere betrokkenheid en draagvlak voor beleid.' De gemeenteraad én bewoners kunnen een referendum aanvragen. Een mooi kerstcadeautje voor de lokale democratie in de grootste gemeente van de Achterhoek. •

foto Anouk Pross

> GEVANGENISPERSONEEL: 'SAMENLEVING ONVEILIGER'

Tien jaar nadat de SP een groot onderzoek deed onder gevangenispersoneel, blijkt uit nieuw eigen onderzoek dat de problemen nog veel groter zijn geworden. Toegenomen werkdruk en minder kwaliteit van werk maken dat 70 procent van de ondervraagden aangeeft dat de samenleving hierdoor onveiliger is geworden. Vanwege de toenemende problemen overweegt 20 procent een andere baan te zoeken.

Volgens SP-Tweede Kamerlid Michiel van Nispen moet er snel iets gebeuren om de werkdruk te verlagen: 'We moeten onmiddellijk stoppen met het gebruik van meerpersooncellen en investeren in meer personeel. Zo kan het personeel weer toekomen aan basale taken, zoals celinspecties en het werken aan een goede resocialisatie van gedetineerden.' •

DE NIEUWE

In 1917 is met een grondwetsherziening het bijzonder onderwijs gelijkgesteld aan het openbaar onderwijs. Hiermee kwam een einde aan de schoolstrijd die bijna een eeuw heeft geduurd. Nu, meer dan 100 jaar later, is het beruchte artikel 23 van de grondwet toe aan een flinke modernisering. SP-Kamerlid Peter Kwint is aan slag in deze moderne schoolstrijd.

IN NEDERLAND ZIJN twee soorten onderwijs: openbaar en bijzonder. Bijzonder onderwijs wordt gegeven op basis van een levensovertuiging, godsdienst, een speciale onderwijsvisie of een combinatie daarvan. Openbare scholen worden georganiseerd door de overheid en worden beschouwd als neutraal als het gaat om levensbeschouwing.

Verankerd in de Grondwet

Sinds de grondwetsherziening van 1917 staat in artikel 23 opgeschreven hoe het onderwijs in Nederland geregeld is. Hierin staan vrijheden en rechten van ouders om een school naar eigen inzicht en (geloofs)overtuiging op te richten, maar ook de verplichting aan de overheid om ervoor te zorgen dat er in alle gemeenten voldoende openbaar onderwijs is. In het artikel staat ook dat de overheid al het onderwijs betaalt, ongeacht of dit op openbare of bijzondere grondslag georganiseerd is. Daar staat dan weer tegenover dat er voorwaarden kunnen worden gesteld aan de kwaliteit en inhoud van al het onderwijs en dat daarop gecontroleerd kan worden.

Onderwijs verdeelt

Het is nu meer dan een eeuw geleden dat artikel 23 tot stand is gekomen. Kwint vindt dat de keuzes van toen tot ongewenste resultaten hebben geleid: 'Omdat scholen worden ingericht volgens een eigen (geloofs)overtuiging, worden leerlingen van jongs af aan verdeeld op basis van hoe hun ouders in het leven staan. Het wordt nog erger als je meeweegt dat de eigen bijdrage van ouders bij sommige bijzondere scholen ontzettend hoog is. Dat maakt dat er ook in het onderwijs een tweedeling is op basis van inkomen. Dit terwijl we juist willen dat leerlingen van verschillende achtergronden elkaar in de klas tegenkomen.'

Leerling-weigering

In de praktijk kunnen leerlingen dus niet op elke school terecht. Openbare scholen mogen geen leerlingen

SCHOOLSTRIJD

weigeren. Dat is anders in het geval van bijzonder onderwijs. Zij mogen nu leerlingen weigeren die de (geloofs)richting van de school niet onderschrijven. In de praktijk heeft 5 procent van het bijzonder onderwijs een gesloten toelating. Dit is een doorn in het oog van SP-Kamerlid Peter Kwint: 'We betalen via de overheid met ons allen mee aan deze scholen. Er zijn scholen die een deurbeleid voeren en actief leerlingen weigeren en zelfs docenten ontslaan op grond van hun overtuiging of in sommige gevallen hun seksuele voorkeur. Dat is onacceptabel!'

Anti-homoverklaringen

Dit komt onder andere tot uiting in de identiteitsverklaringen die enkele – met name gereformeerde – scholen laten ondertekenen. Ouders verklaren hiermee dat hun kinderen de beginselen van de betreffende school onderschrijven. Het gaat dan ook om het nadrukkelijk afstand doen van homoseksualiteit. Ondertekenen ze de verklaring niet, dan mag de leerling niet naar de school.

Onlangs kwam Kwint hard in botsing met minister Slob van onderwijs over deze verklaringen. De minister zei tijdens een debat dat scholen de vrijheid hebben om deze 'antihomoverklaringen' door ouders te laten ondertekenen. Kwint is woedend over deze praktijk en diende met succes een voorstel in om er een punt achter te zetten: 'Ik ben blij dat het SP-voorstel is aangenomen om een einde te maken aan deze verklaringen. Scholen mogen geen leerlingen meer weigeren als ouders de identiteitsverklaring niet willen ondertekenen. Het is voor jongeren in orthodox gelovige kringen vaak al lastig genoeg om uit de kast te komen. Dan is een papertje waarin staat dat je ouders en je school jouw geaardheid afwijzen een molenstein om de nek van toch al kwetsbare kinderen.'

Iedereen is welkom

Een volgende nodige stap in de modernisering van artikel 23

is een acceptatieplicht voor het bijzonder onderwijs. De scholen zouden dan, net als in het openbaar onderwijs, geen leerlingen meer mogen weigeren. Een SP-voorstel om een acceptatieplicht in te stellen is recent ook door de Tweede Kamer aangenomen, maar de benodigde wetwijziging laat nog op zich wachten. Kwint: 'Het volgende kabinet moet nu met een wetsvoorstel komen om de acceptatieplicht in te stellen. We moeten nog maar afwachten wanneer dat gaat komen, want een eerste voorstel uit 2005 om dit te regelen is nog steeds niet door de Kamer behandeld. Het is ook afhankelijk van welke partijen er in het volgende kabinet zitten hoe slagvaardig hiermee om zal worden gegaan.'

Wijzigen of weggooien

Maar zou de simpele en snelle oplossing dan niet gewoon zijn om heel artikel 23 van tafel te vegen? Volgens Kwint is dat een lastig gegeven: 'Als we het onderwijsstelsel nu opnieuw zouden inrichten dan zou artikel 23 er wat mij betreft niet in staan. Het staat nu in de Grondwet. Dus als je het eruit wil halen dan ben je meerdere kabinetperiodes bezig, als het al lukt, en schieten leerlingen en ouders er ondertussen nog niks mee op. Daarom is het belangrijk dat we nu al met onze voorstellen de praktijk voor de leerlingen beter maken. De acceptatieplicht en afschaffing van de identiteitsverklaringen zijn twee forse eerste stappen.'

Internationaal gezien

Kijk je naar hoe andere landen hun onderwijs hebben ingericht dan is er nog een reden waarom directe afschaffing van artikel 23 een probleem met zich meebrengt. In landen als Frankrijk en Engeland wordt vanuit de overheid alleen openbaar onderwijs betaald. Tegelijkertijd is het recht op onderwijs naar eigen overtuiging en inrichting opgenomen in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het resultaat is een veel groter percentage privéonderwijs in die landen, omdat

het de enige manier is om een invulling te geven aan dat recht. Dit zorgt voor nog meer segregatie in het onderwijs. Ook leidt het tot financiering uit soms dubieuze bronnen. Hiermee loop je het risico dat ongewenste belangen en groepen invloed op scholen krijgen waar de overheid niet op kan toezien en controleren.

Verdere aanpassing nodig

Voor de volgende verkiezingen komt er nog een groot debat over onderwijs. Met de nieuwe wet voor burgerschapsonderwijs wordt er een verdere invulling gegeven aan voorwaarden waar scholen aan moeten voldoen. Bij alle scholen, ook die in het bijzonder onderwijs, kan dan worden getoetst of zij in lessen voldoende aandacht geven aan de rechtsstaat en verschillen in overtuiging en religie. Op initiatief van Kwint ligt er ook een voorstel om expliciet op te nemen dat het onderwerp verschillen in seksualiteit onderdeel is van de lessen. De onderwijsinspectie kan daarop toetsen en boetes uitdelen aan scholen die er onvoldoende aan voldoen of het zelfs tegenwerken.

Er strak bovenop

Met de aangenomen SP-voorstellen en het komende onderwijsdebat worden forse stappen gezet om artikel 23 te moderniseren. Het is aan een volgend kabinet om dit in de wet te verankeren. Hoe snel dat zal gaan en hoe daadkrachtig er zal worden opgetreden is afhankelijk van welke partijen na de volgende verkiezingen het kabinet vormen. Kwint: 'Wij laten niet los totdat de acceptatieplicht is ingesteld en segregatie in het onderwijs verleden tijd is. Onderwijs moet de plek zijn waar leerlingen van allerlei achtergronden samen in de klas zitten. Een grote SP na de volgende verkiezingen gaat daar voor zorgen.' •

tekst Xander Topma
beeld Pixabay

DE TOTSTANDKOMING VAN ARTIKEL 23

Hoe het onderwijs nu in de Nederlandse wet geregeld is, komt voort uit een schoolstrijd die bijna een eeuw heeft geduurd. Deze strijd ging over het recht om een eigen school op te richten en de financiering van de verschillende soorten onderwijs door de overheid.

1798 De Staatsregeling voor het Bataafsche Volk

De Bataafse Republiek omvatte het grootste gedeelte van wat nu Nederland is. De Staatsregeling 1798 kan worden gezien als de eerste Nederlandse grondwet. In deze regeling werd voor het eerst opgenomen dat onderwijsbeleid een nationale verantwoordelijkheid is.

1848 Grondwetsherziening van Thorbecke

De overheid kreeg in de Grondwet de verplichting om overal voldoende openbaar onderwijs te garanderen. Voor het eerst werd ook vrijheid van onderwijs in de wet opgenomen. Dit was de start van wat later bijzonder onderwijs zou gaan heten. In deze herziening betaalde de overheid alleen nog voor het openbare onderwijs. Je mocht nu een school oprichten, met een eigen invulling, maar die betaalde je dan ook zelf.

1901 Invoering van de leerplicht

Voor het eerst waren kinderen verplicht om onderwijs te volgen. Bij de invoering ging het om kinderen van 5 tot 12 jaar, later werd dit uitgebreid.

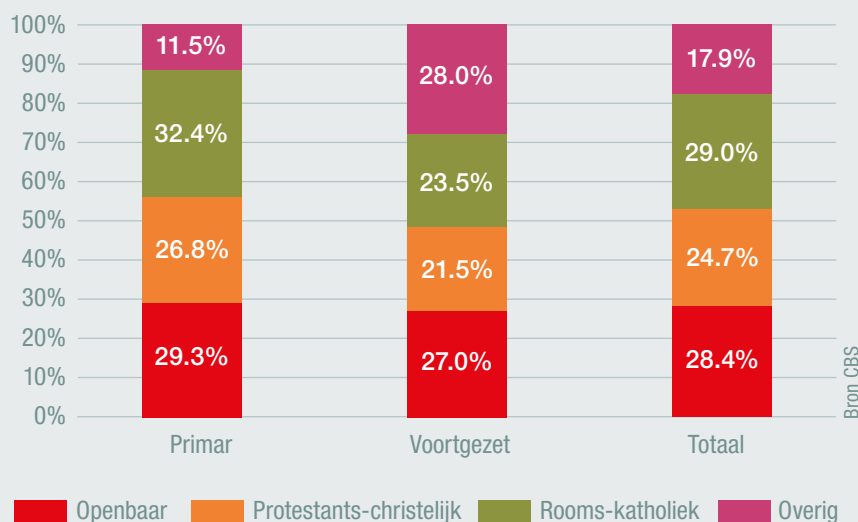

beeld Wikimedia CC

Artikel 192 uit 1917, met tekstcorrecties. Dit werd later artikel 23.

1917 Pacificatie: de gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs

Dit is de beslechting van bijna een eeuw schoolstrijd. In ruil voor het algemeen kiesrecht voor mannen werd artikel 23 (toen nog artikel 192) in het leven geroepen. Dit zorgde ervoor dat ook bijzonder onderwijs door de overheid zou worden betaald. Daar stond wel iets tegenover: de overheid kon vanaf nu voorwaarden stellen aan de kwaliteit van deze scholen en hier ook op controleren.

NEDERLANDS ONDERWIJS IN CIJFERS

Het bijzonder onderwijs is populair in Nederland. Zo'n twee op de drie scholen is bijzonder. Het overgrote deel daarvan is bijzonder onderwijs op religieuze of levensbeschouwelijke basis. Dat zijn bijvoorbeeld protestantse, rooms-katholieke of islamitische scholen. Een kleiner deel is algemeen bijzonder onderwijs. Hier gaat het onder andere om de vrije scholen, daltononderwijs of jenaplanscholen. •

WOORDEN ZIJN DADEN

6 januari was een historische dag in de Verenigde Staten. Het parlementsgebouw is bestormd door Trump-aanhangers. Zij lijken te denken dat verkiezingen alleen eerlijk zijn als Trump wint. Net als deze extreemrechtse Proud Boys, tijdens een gelijktijdige demonstratie in Salt Lake City. De oorlogszuchtige taal van Trump en andere Republikeinen heeft haar uitwerking niet gemist.

foto Rick Bowmer / ANP

TOESLAGENAFFAIRE

MARIJNISSEN: 'GENOEG IS

De politieke gevolgen van de toeslagenaffaire zijn nog altijd niet duidelijk. Want nog steeds is de discussie over wie verantwoordelijkheid moet nemen niet klaar. Nog steeds zijn er onthullingen. En nog steeds moeten duizenden ouders wachten op compensatie.

OM MET DIE ONTHULLINGEN te beginnen: RTL-journalist Pieter Klein heeft een document onthuld waaruit blijkt dat de ministers wisten dat er mogelijk ook vergelijkbare problemen spelen bij andere toeslagen. Terwijl dat tijdens de verhoren in november nog met klem werd ontkend. SP-Tweede Kamerlid Renske Leijten ondervroeg dit najaar premier Rutte en toen beweerde deze dat hij niet was betrokken bij de uitvoering van de compensatie. Het door Klein onthulde document bewijst dat dat op zijn zachtst gezegd een halve waarheid is. Nog meer onthullingen van Klein laten zien dat de commissie-Donner (die de affaire al eens onderzocht en met heel slappe aanbevelingen kwam) in de woorden van Klein een cover-up was. Of wat te denken van een 'werkinstructie' waarin binnen de afdeling Toeslagen van de Belastingdienst werd afgesproken dat als ouders bij de rechter in beroep gingen, bepaalde bewijsstukken achtergehouden zouden worden voor de rechter. Schandalig natuurlijk. Net zo schandalig: de commissie-Donner wist hiervan, maar vond het niet de moeite waard het in haar rapport mee te nemen.

Nog steeds niet gecompenseerd

In december verscheen het rapport van de ondervragingscommissie die de toeslagenaffaire had onderzocht. Niet de commissie-Donner dus, maar de commissie (waar ook Renske Leijten in zat) die politici en ambtenaren ondervroeg afgelopen november. Voor die ondervraging had de commissie stukken opgevraagd. Daarin blijkt nu van alles weggelakt dat over nationaliteit ging. Om preciezer te zijn: Klein laat zien dat er zelfs over 'een nest Antillianen' en over 'zwartjes' werd gesproken. Zelfs nu nog probeert de Belastingdienst te verhullen wat allang is aangetoond, namelijk dat hun aanpak discriminerend was.

De onthullingen blijven komen. Op zich al erg genoeg. Maar het is natuurlijk afschuwelijk dat de mensen die hiervan het slachtoffer zijn, de ouders en hun kinderen, voor een groot deel *nog steeds niet* gecompenseerd zijn. Ministers en ambtenaren lijken meer tijd te besteden aan het verhullen van de problemen dan aan pogingen ze op te lossen.

Kerstactie

Het gevolg: in december was er opnieuw een kerstactie nodig voor de toeslagaffaire-ouders. Vorig jaar organiseerden ouders met hulp van de SP een actie om geld in te zamelen. Zodat de feestdagen niet wéér in het teken zouden staan van geen geld. Het was een succes en iedereen hoopte dat het een eenmalige actie zou zijn. Niet dus.

Dit jaar leverde de kerstactie 55.000 euro op. Belachelijk dat het nodig is, maar een mooi resultaat, vindt Lilian Marijnissen: 'Het is hartverwarmend om te zien hoe solidair Nederland is met deze ouders. Zij zijn vermorzeld door een monsterlijke machine die de overheid heet. Honderden gezinnen kunnen door deze actie, ondanks alles wat ze hebben meegemaakt, dit jaar toch genieten van een beetje een fijne en onbezorgde kerst.'

Meer dan 400 gezinnen hebben een kerstpakket gekregen, met daarin wat lekkers en bonnen om een mooie kerstmaaltijd op tafel te zetten en cadeaus te kopen voor de kinderen. 'Ik hoop van harte dat dit het laatste jaar is dat we deze actie moeten organiseren. Deze ouders verdienen een snelle, maar vooral ook eerlijke compensatie voor de ellende waar ze in zijn gestort door de overheid', aldus Marijnissen.

GENOEG!

Belastingdienst

foto Nico Garstman / ANP©

'Verrot systeem'

Zij spreekt zich ook uit over het zeer kritische rapport van de ondervragingscommissie: 'Het rapport is keihard. Dat is geheel terecht, want duizenden getroffen ouders én hun kinderen zijn vermalen in een monsterlijke machine die de overheid heet. Weer wordt heel Nederland met de neus op de feiten gedrukt: tien jaar Rutte heeft ons een verrot systeem opgeleverd waarin de overheid niet de bondgenoot van mensen is, maar de vijand.'

Marijnissen ergerde zich, net als veel mensen, aan de opstelling van de ondervraagden: 'Als je de (oud-)bewindspersonen en politici hoort lijkt de belastingdienstaffaire een soort natuurverschijnsel, maar hier is sprake van tien jaar collectief falen. Dit is niet naar boven gekomen omdat de Belastingdienst en het ministerie van Financiën hun fouten opbiechtten, maar dit is het harde werk van

journalisten en een paar Kamerleden. Hier hoort politieke verantwoordelijkheid te worden genomen. Genoeg is genoeg.'

Afrekenen in maart

Zoals gezegd, de discussie over de politieke verantwoordelijkheid is nog niet klaar. De verkiezingen in maart zijn in elk geval een uitstekend moment voor de kiezer om alvast af te rekenen met al die partijen die deze aanpak ingevoerd hebben, die niets deden toen de problemen zichtbaar werden. •

tekst Diederik Olders

Binnenkort in de Tribune een interview met Renske Leijten, het SP-Kamerlid dat een centrale rol speelt in de strijd voor rechtvaardigheid voor de slachtoffers van de toeslagen-affaire.

> HUURDERS ROTTERDAM EN SP VOORKOMEN ONNODIGE SLOOP

Het sloopgrage college van Rotterdam is een halt toegeroepen door de SP en huurders van de Fazantstraat en Vogelbuurt. Plannen om woningen tegen de grond te gooien zijn door een meerderheid van de gemeenteraad tegengehouden, na hevig verzet van bewoners. Maar liefst 216 woningen zijn gered door de opstand van de buurt.

Plannen van tafel

De SP was van meet af aan tegen de sloop. In eerdere vergaderingen riep de

fractie al op tot een plan B, om ervoor te zorgen dat de woningen behouden zouden blijven. Toen dat werd weggestemd is de partij met een enquête de wijk in gegaan. Om te peilen hoe de bewoners dachten over hun buurt. Maar liefst 99 procent van de ondervraagden gaven aan heel blij te zijn waar ze woonden. De bewoners zijn in verzet gekomen, organiseerden bijeenkomsten en hebben uiteindelijk samen met de SP de plannen succesvol van tafel weten te vegen.

Slecht voornemen elders

Ondertussen hangt de sloopkogel nog wel boven de Pompenburg/Doelstraat-flat, elders in de stad. Het college wil daar nog niet van de plannen afwijken. Daarom komen ook daar de bewoners in actie. Tijdens een eerste bijeenkomst zijn inmiddels ondersteuningsverklaringen opgehaald. Verdere actie moet ervoor zorgen dat ook dit slechte voornemen van het Rotterdamse college snel naar de prullenbak verdwijnt. •

> HUURACTIE EN -SUCCES MET SP GRONINGEN

Huurders uit verschillende Groningse wijken zijn samen met de SP op de bres gegaan voor verbeteringen aan hun woningen. In de wijk Vinkhuizen zijn daardoor, na jarenlange strijd, ruim zestig huurwoningen flink aangepakt. Huurders van de Iepenlaan en Lijster-

beslaan voeren ondertussen actie voor lagere energielasten, lagere huren en betere isolatie van hun woningen.

Twee jaar druk

Twee jaar geleden kwamen de bewoners uit Vinkhuizen bij de SP met verhalen over problematische woningen. Ze hadden al lange tijd last van schimmel, kou en achterstallig onderhoud. De SP is samen met bewoners langs de deuren gegaan, organiseerde bewonersavonden en stuurde een open petitie naar de woningcorporatie. Een lange adem was nodig, na twee jaar druk zetten gaat de corporatie eindelijk overstag. De woningen krijgen dubbelglas, nieuwe kozijnen, een nieuwe voordeur, en in sommige gevallen spouwmuurisolatie, zonnepanelen en mechanische ventilatie.

Eisen op tafel

Succes smaakt altijd naar meer en daarom ondersteunt de SP ook initiatieven in andere delen van de gemeente. Zo ook in de Iepenlaan en Lijsterbeslaan waar huurders in actie zijn gekomen voor lagere woonlasten, lagere energielasten en renovatie van woningen. Deze actie heeft er al voor gezorgd dat ze in gesprek zijn geweest met de woningcorporatie en het gemeentelijke energiebedrijf om hun eisen op tafel te leggen. Nu proberen de bewoners er samen met de SP voor te zorgen dat het niet bij praten blijft maar dat er ook stappen worden gezet door de corporatie. Ondertussen werkt de SP-fractie in de gemeenteraad aan plannen om de tarieven van gemeentelijk energiebedrijf WarmteStad te verlagen. •

> SP WINTERSWIJK EN ACTIEGROEP STOPPEN EXTREME VERVUILING KLEIPUT

Al jaren was het de SP en actiegroep ABK (Akte Behoud Kleiput) duidelijk dat de dumping van vuile grond in de lokale Kleiput grote milieuschade tot gevolg heeft. Maar wat voor de actiegroep en SP hartstikke helder was, wilde er bij de gemeente niet in. De gevolgen werden ontkend en de actiegroep en SP weggezet als onbetrouwbaar. Nu, na ruim twee jaar strijd, is de strijd rondom de Kleiput alsnog gewonnen. Uit een nieuw ecologisch onderzoeksrapport blijkt dat de vervuiling inderdaad ontzettend groot is. Eindelijk heeft het college de dumping stopgezet. Een prachtig succes na jaren druk vanuit de actiegroep en de SP! •

> BUS IN HEERLEENSE WIJK RIJDT WEER

Samen met buurtbewoners hebben SP-raadsleden Sita Bottenberg en Anita Hendriks ervoor gezorgd dat de bus weer terug is in de wijk Molenberg in Heerlen. Dat is het resultaat van acties vanuit de buurt die zijn ondersteund door de SP. Dat de bus de wijk weer aandoet is voor de actiegroep een mooie eerste stap. De blik is nu gericht op extra haltes in de buurt, zodat de lijn voor meer bewoners makkelijk te bereiken is. •

> SP-SUCCES: EXTRA GELD REDDINGSBRIGADE

Reddingsbrigades zorgen voor meer zwemveiligheid en spelen een belangrijke rol bij het voorkomen van verdrinkingen. Daar moet genoeg geld voor zijn. Omdat de reddingsbrigade afhankelijk is van de financiering van gemeenten en projecten, is er onvoldoende geld voor voorlichting over zwemveiligheid, innovaties en verdere professionalisering van het toezicht langs de Nederlandse stranden. SP-Tweede Kamerlid Michiel van Nispen had al eerder steun van de Kamer voor zijn voorstel voor voldoende budget voor zwemveiligheid. Maar in december werd duidelijk dat nu eindelijk ook daadwerkelijk extra geld wordt uitgetrokken. Van Nispen: 'Dit is een belangrijke stap op weg naar structurele financiering van de Reddingsbrigades.' •

SP-Kamerlid Bart van Kent:
'Deze mensen zijn terecht
boos op de overheid.'

foto Wiebe Kiestra

> SP EN CDA: REPAREER AOW-GAT ZELFSTANDIGEN

Door de verhoging van de AOW-leeftijd verliezen duizenden zieke zelfstandigen vanaf 65 jaar hun inkomsten. Zij hebben een arbeidsongeschiktheidsverzekering die maar tot hun 65e uitbetaalt. Dat is oneerlijk, omdat ze bij het afsluiten niet konden voorzien dat de AOW-leeftijd zou worden verhoogd. De SP heeft daarom samen met het CDA een plan ingediend om het gat voor deze zelfstandigen op te vullen. Met het plan kan minister Koolmees snel aan de slag, zodat deze mensen niet in de steek worden gelaten. •

foto SP Zutphen

Het begon in Zutphen met acties tegen de marktwerking.

> SP-WETHOUDER ZUTPHEN SCHAFT MARKTWERKING HUISHOUDELIJKE ZORG AF

Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 beloofde de SP in Zutphen om de marktwerking in de huishoudelijke hulp een halt toe te roepen. Door die marktwerking kunnen zorgbedrijven winst maken met gemeentelijk zorggeld. De medewerkers in de thuiszorg en patiënten draaiden daarvoor op, via ontslaggolven en ontmenselijking van de zorg.

Na de verkiezingen leverde de SP een wethouder die meteen aan het werk ging. Met succes! Wethouder Mathijs ten Broeke heeft het plan voor afschaffing van de marktwerking in de huishoudelijke zorg naar de gemeenteraad gestuurd. Als daar een meerderheid van stemmen wordt behaald is dit succes na jaren strijd toch maar mooi binnengehaald. •

LINKSVOOR **'IK LAAT MIJN JONGENS NIET BARSTEN'**

Theo van der Hoeven (bijna 71) uit Zoetermeer is gepensioneerd en zeker dertig uur per week als vrijwilliger in touw. 'Ik werk bij de kringloopwinkel van de Vincentius Vereniging Zoetermeer en bij de voedselbank, ben assistent-beheerder van een parochiehuis en al ruim 25 jaar actief SP-lid. Acties, flyeren, ik doe overal aan mee. Behalve aan besturen. Dat geouwehoer allemaal, daar heb ik geen zin in. Ik ben een man van de straat, ik gedij het best tussen de mensen.'

- › **Welke actie is je altijd bijgebleven?**
'Toen ik net SP-lid was, voerden we actie voor een supermarkt. Touwtrekken met de burgemeester en wethouders. Toen brak het touw! Zij vielen om en wij bleven staan. De krant schreef dat het college was gevallen in de Dorpsstraat, haha.'
- › **Wat deed je voor je pensionering?**
'Ik ben veertig jaar ambtenaar geweest. Bij de stadsreiniging, mooi werk. Ik gaf leiding aan jongens van de sociale werkplaats, we ruimden de rommel in de stad op. Een paar jaar voor mijn pensionering werd die hele afdeling opgedoekt, een particulier bedrijf moest het voortaan doen. Toen hebben we ook flink actie gevoerd, met de SP en de vakbond, voor een goed sociaal plan.'
- › **En, gewonnen?**
'Jazeker! Telkens als de SP het aankaartte in de gemeenteraad voerden wij buiten actie. Met wagens, leuzen, blokkades, noem maar op. De wethouder heeft nog geprobeerd me in te palmen, die wilde me inhuren als leidinggevende. Ik zei: daar heb ik geen zin in, ik laat mijn jongens niet barsten. We

zijn doorgegaan tot we onder meer tien jaar werkgarantie kregen.'

- › **Hoe heb je kerst gevierd in coronatijd?**
'Met mijn dochter. Een prachtmeid, ik ben zo trots op haar. Ik heb ook een kerstdorp gemaakt thuis. Met een grote kerstboom en een stalletje. Dat is nog van mijn schoonmoeder geweest, later gaat het naar mijn dochter. De beestjes zijn wel een beetje beschadigd, maar dat ben ik ook. Wie niet? Mijn vrouw is overleden, we hadden een goed huwelijk. Ik ken heren die ook alleen zijn en die vinden er geen klote meer aan. Je moet er zelf wat van maken.'

- › **Hoe doe je dat?**
'Ik ben actief en trek erop uit. Als je thuis blijft zitten komt er niemand. Het leven gaat door, pluk de dag. Maar ik kan dat makkelijk zeggen, ik heb het goed. Als je elk dubbeltje moet omdraaien is het leven stukken minder plezant. Er is zoveel onzichtbare armoede. Als je elke week bij de voedselbank een tas eten moet halen voor je gezin is het leven anders dan van een pensionado die zegt: het leven is mooi.' •

BELLEN IS HET NIEUWE BUURTEN

Sinds 23 november stuurt Zwollenaar Robert Bos het belteam van de SP aan: een club van zo'n 150 vrijwilligers. In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen zal dit team een sleutelrol spelen in de SP-campagne. Telefonisch campagne voeren, hoe werkt dat eigenlijk?

Robert Bos.

foto archief SP

beeld Pixabay

Robert: 'Nu we vanwege corona niet meer langs de deuren mogen, of op straat het gesprek aan kunnen gaan, is bellen *de* manier om in contact te komen met onze leden en sympathisanten. Twee avonden per week komen onze bellers in actie. Voor de lockdown van kracht was kwam het team gezellig in het SP-hoofdkantoor te Amersfoort bijeen om samen te bellen. Nu werken de vrijwilligers vanuit huis. Via het videobelprogramma wisselen we aan het eind van iedere belavond ervaringen en tips uit. Zo heb je toch dat team-gevoel, ook al kunnen we niet in levenden lijve samenkomen.'

'Meestal hebben we aan de telefoon heel leuke gesprekken, omdat we niet iets proberen te verkopen. De mensen die wij bellen hebben immers zelf hun gegevens achtergelaten, bijvoorbeeld omdat zij net als de SP lagere huren willen of een hoger minimumloon. We nodigen ze bijvoorbeeld uit voor campagnebijeenkomsten, zoals een driedelige reeks over de wooncrisis met ons Tweede Kamerlid Sandra Beckerman. Ook moedigen we mensen aan om met elkaar in contact te komen en lokale acties op poten te zetten. Al is dat nu wel iets uitdagender geworden door de coronacrisis.'

Telefoneren kun je leren

Vrijwilligers die nog niet eerder telefonisch campagne hebben gevoerd helpt Robert graag op weg: 'Voor hen organiseren wij

trainingen. Daarin leggen wij uit hoe het computerprogramma werkt: oftewel de *bel-tool* waarop de telefoonnummers en vragen verschijnen. Dit programma biedt beginnende bellers veel houvast. Ook gaan we tijdens de training in op gesprekstechnieken en hoe je naar mensen luistert. Want dat is eigenlijk belangrijker dan de vragen die gesteld moeten worden.'

'Overigens geven we als team ook ondersteuning aan lokale afdelingen. Bijvoorbeeld als SP-afdelingen hun leden willen vragen om een campagneposter voor het raam te hangen. Dan kunnen wij een lokale belcampagne ontwerpen, zodat zij hier zelf mee aan de slag kunnen gaan.'

Belbaas van de maand

In de eerste week van januari organiseerde het belteam een digitale nieuwjaarsbijeenkomst. Hierbij reikte partijvoorzitter Jannie Visscher de 'rode telefoon' uit, zo'n ouderwetse met draaischijf. Aan de beller die in december de meeste telefoongesprekken had gevoerd en leden had gemaakt: Ranko Toljaga uit Groningen. Ook SP-Tweede

Kamerlid Henk van Gerven was van de partij op de nieuwjaarsbijeenkomst. Robert: 'Henk is een van onze fanatiekste bellers. In zijn vrije tijd belt hij zo'n dertig mensen per week.'

tekst Lesley Arp

BELT U MEE?

Voor de campagne is de SP op zoek naar nieuwe vrijwilligers die het belteam willen versterken. Lijkt het u leuk om vanuit huis een steentje bij te dragen aan een eerlijker Nederland, samen met andere enthousiaste vrijwilligers uit het hele land? Of denkt u Henk van Gerven van de troon te kunnen stoten als belkampioen? Neem dan contact op met belteam-coördinator Robert Bos via telefoonteam@sp.nl of 088 – 243 55 86.

Vogelhuisjes

Kijk, daar word ik nou enthousiast van!! Het artikel in de Tribune van november over arbeidscentrum De Boei in Vlaardingen en het vogelhuisjesproject. Ik doe zelf namelijk ook aan arbeidsmatige dagbesteding, bij Koffiehuis Coffyn in Malden (bij Nijmegen). Ik weet dus hoe belangrijk het is dat deze werkplekken er zijn en wat het voor mensen betekent: je leert er veel, ontmoet anderen, het biedt structuur. Het is hartstikke leuk om ook mee te kunnen doen op je eigen manier en tempo. Aan iets moois te werken. In mijn geval werk ik in het koffiefatelier en verwerk ik de koffie die (midden) in onze zaak vers gebrand wordt. Zo maak ik bijvoorbeeld bestellingen klaar voor onze afnemers. Ik vind het ontzettend belangrijk dat er (meer) aandacht is voor mensen met een arbeidsbeperking. Want door het beleid van de afgelopen jaren is er voor mijn gevoel alleen maar bezuinigd: de Participatiewet, het verdwijnen van sociale werkplaatsen. Dit is niet goed!! Iedereen is belangrijk en moet op zijn eigen niveau mee kunnen doen, vind ik. Super dat de SP dit ondersteunt en op de agenda zet, en blijft doen. Ga zo door!

Petra Seerden

Toeslagenaffaire

Graag wil ik mijn mening geven over hoe de toeslagenaffaire zich zo kon ontwikkelen. Het kan ontstaan doordat de Belastingdienst in ultimo beschermd wordt tegen de burger die een terechte klacht heeft over fouten in het belastingrecht of de uitvoering hiervan. Ten eerste zal de belastinginspecteur op klachten reageren met het standaardantwoord dat zij niet de (foute) wetten maken, maar ze slechts klakkeloos uitvoeren. Ten tweede een bezwaar bij de bestuursrechter zal meestal ook zinloos zijn, omdat deze op grond van art. 120 van de Grondwet geen oordeel mag geven over de billijkheid of rechtvaardigheid van een belastingwet, maar alleen mag oordelen of deze volgens de letter van de wet is uitgevoerd door de belastingdienst. Ten derde een beroep doen op art. 63, de hardheidsclausule, zal ook zelden effect hebben omdat dit door de directie vaktechniek ministerie van Financiën beoordeeld wordt, oftewel twee handen op 1 buik of een slager die zijn eigen vlees keurt. Kortom alles werkt samen om de machtige overheid te beschermen tegen de kleine burger.

Gerrit Vermeer, Hoogezand

**DOORLOPENDE MACTHTIGING
BON OM LID TE WORDEN**

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____

roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v _____

adres + huisnr : _____

postcode : _____ woonplaats: _____

land : _____ geboortedatum: _____

email : _____

telefoon : _____ mobiel: _____

IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)* : _____
* geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)

plaats en datum : _____

handtekening : _____

Tribune januari 2021

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen af aan ROOD.

Stuur deze bon in een enveloppe zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

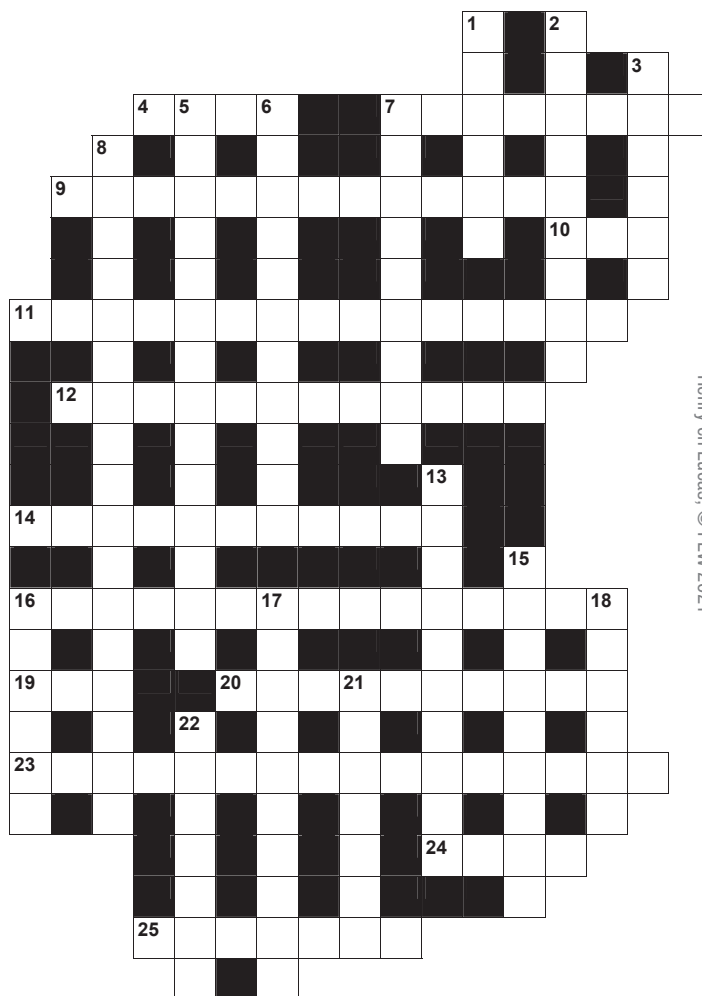
CRYPTOGRAM

Horizontaal

4 Rolt verward en provocatief rond op het internet. (4) - 7 Raspaard heeft (nog) geen adering gehad. (8 en 3,5) - 9 Aan de kim gaat een ster teloor. (13) - 10 Snelle muziekvorm. (3) - 11 In woonvorm voor ouderen is geestelijke aandoening verplicht. (15) - 12 (geen) Amoureuze verhouding met bedrijfspartner. (12) - 14 Er kan, aan het slot komend, niets meer bij. (11 en 3,8) - 16 Ze gaan uit elkaar, de tafel en het bed. (15) - 19 Houdt zich schuil tussen min en plus. Da's niks. (3) - 20 Gloeiend hete energie als resultaat van eruptie. (10) - 23 Ingrediënten genoeg. Maar de kok weet geenszins wat daarmee te doen. (2,5,3,6) - 24 Zo duur is uw voedsel. (4) - 25 Al kletsend op bezoek gaan in de wijken. (7)

Verticaal

1 Jammer, alleen Lucifer kan er mee vissen. (6) - 2 Het aantal herten neemt enorm in omvang toe (en de herten zelf ook). (9) - 3 Chef kan er mee naar de apotheek. (6) - 5 Toert onverdroten door oranje en rode landen. (14) - 6 Verdeelt de planeet in langwerpige stukken (en heeft het niet breed). (11) - 7 Boek in dichtvorm is nét van de pers. (9) - 8 Had Merlijn of Harry als docent. (17) - 13 Niet geschikt voor de pijp! Wel voor de neus? (10) - 15 Laatste rustplaats voor een overleden strijkinstrument. (9) - 16 Smeden zich relationeel aan uw wielen. (6) - 17 Vlekkerig filmdoek ook nuttig tegen virusdruppeltjes? (10) - 18 Is overeenkomstig naar. (6) - 21 Gaat te paard in een deel van dit regenwoud. (7) - 22 Harige zoogdiervariant van de gierhoop? (7)

Henry en Lucas, © FLW 2021

IMAGINAIRE WOORDENLIJST

Opricht: de bedoeling is een zo spitsvondig, interessant of verrassend mogelijke betekenis te vinden voor de 20 – goeddeels onbestaande - woorden onder 'Opgaven'. De meest originele inzendingen worden door de redactie als prijswinnaar bestempeld. Voorbeeld: Buitenees – Verdwaalde Hagenaar.

OPGAVEN

1) Ozonozel	8) N€uroosie	15) Stressverwervend
2) Naliefde	9) Boekenkat	16) Vroeg-of-laai bloeier
3) Papagraai	10) Knuffelpaalwerpen	17) Zelfdenktank
4) Antivolkpro	11) Ridiculinair	18) Koalitiebeer
5) Corontainer	12) Graaimob	19) Automagischtechnisch
6) DigiTourette	13) Hand-muis coördinatie	20) Weedzorg
7) Rechtontaard	14) VerkoopStint	

OPLOSSING DUOGRAM DECEMBER

OPLOSSING RUIMTE-TECH

Horizontaal

1) Traagschuim 4) Schokdempende 7) Brandweertuistrusting 10) Zonnepanelen 11) Joystick

Verticaal

2) GPS 3) Reddingsdeken 5) Pims 6) MRI 8) Tefal 9) Laptop

OPLOSSING VER WEG

A) Curiosity C) Chang'e 3 E) Mars Express
G) Huygens I) Akatsuki K) Mangalyaan M) Voyager 1

TOTAALOPLOSSING DUOGRAM 2020
STERRENSTELSEL

De winnaar van de decemberpuzzel 2020 is Hans Meijers uit Heerlen.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 3 februari naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

